

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ
ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

Άγγελική Πανοπούλου
Κώστας Τσικνάκης

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ
ΜΑΝΟΥΣΟΥ Ι. ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ

ΑΝΑΤΥΠΟ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΘΗΣΑΥΡΙΣΜΑΤΑ 34 (2004)

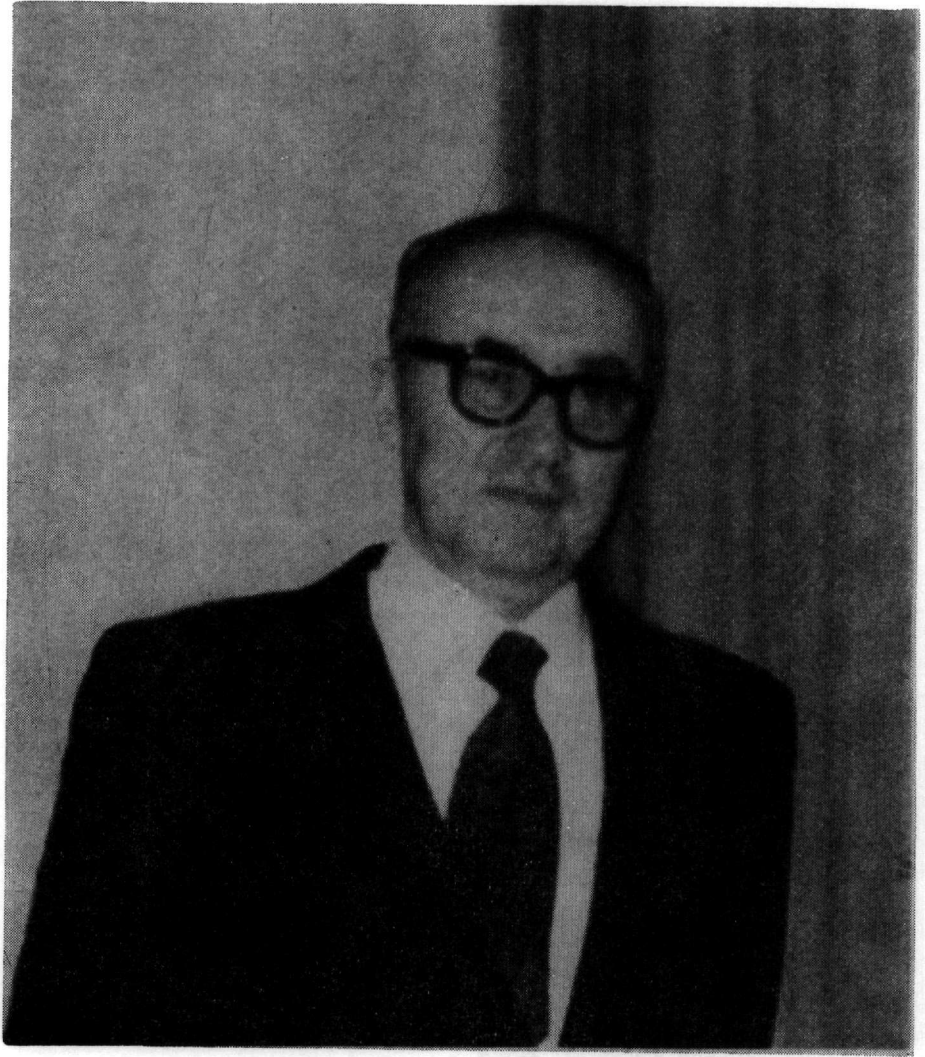
BENETIA 2004

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΜΑΝΟΥΣΟΥ Ι. ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ
ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

Άγγελική Πανοπούλου
Κώστας Τσικνάκης

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ
ΜΑΝΟΥΣΟΥ Ι. ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ

ΑΝΑΤΥΠΟ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ *ΘΗΣΑΥΡΙΣΜΑΤΑ* 34 (2004)

BENETIA 2004

Ἡ προσπάθεια γιὰ τὴν καταγραφή τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Μανούσου Ι. Μανούσακα (Ρέθυμνο 3 Δεκεμβρίου 1914 - Ἀθήνα 16 Ἰουλίου 2003) ξεκίνησε πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια. Ἀφορμὴ ἀποτελέσει ὁ τόμος πού ἀποφάσισε νὰ ἐκδώσει πρὸς τιμὴν του τὸ Πανεπιστήμιο Κρήτης. Γιὰ τὴν κατάστρωση τοῦ ὕλικου στηριχθήκαμε, σὲ μιὰ πρώτη φάση, σὲ προγενέστερες ἀνάλογες προσπάθειες πού εἶχαν γίνει ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ συγγραφέα. Αὐτές, κατὰ κύριο λόγο, εἶναι: α) Ἐπισημογραφία δημοσιευμάτων. 1938-1960, Ἀθήνα 1960, σσ. 32. Περιλαμβάνει 73 τίτλους, μὲ τίς περιλήψεις τους, τῶν ἐτῶν 1938-1960. β) Ἐπισημογραφία δημοσιευμάτων. Β'. 1960-1965, Θεσσαλονίκη 1965, σσ. 38. Ἡ ἐκδοση, πολυγραφημένη, περιλαμβάνει 32 τίτλους, μὲ τίς περιλήψεις τους, τῶν ἐτῶν 1960-1965, πιδ συγκεκριμένα τοὺς ἀριθμοὺς 75-106 (ὡς ἀρ. 74 θεωρήθηκε ἡ πρώτη Ἐπισημογραφία). γ) Ἐπιστημονικὰ δημοσιεύματα 1938-1981. Περιλήψεις καὶ εὑρετήρια, Ἀθήνα 1982, σσ. 148. Περιλαμβάνει 166 τίτλους, μὲ τίς περιλήψεις τους, τῶν ἐτῶν 1938-1981. Στὴν αὐτοτελὴ αὐτὴ ἐκδοση ἀνακατατάχθηκαν οἱ τίτλοι τῶν δύο προηγούμενων Ἐπισημογραφῶν καὶ ἀναθεωρήθηκαν οἱ περιλήψεις τους, προστέθηκαν μὲ τίς περιλήψεις τους οἱ τίτλοι μετὰ τὸ 1965 καὶ καταρτίστηκε γενικὸ εὑρετήριο μὲ τὰ ὀνόματα τῶν ἱστορικῶν προσώπων, τῶν τόπων, τῶν πραγμάτων καθὼς ἐπίσης τῶν νεότερων συγγραφέων.

Ἀπὸ τὴν ἀποδελτίωση τῶν παραπάνω βοηθημάτων συγκροτήσαμε ἕναν πρῶτο κατάλογο δημοσιευμάτων τοῦ συγγραφέα. Τὸ ὕλικὸ πού συγκεντρώθηκε, ὕστερα ἀπὸ τὴ συστηματικὴ ἀποδελτίωση ἐντύπων γιὰ τὰ ὅποια ὑπῆρχαν ἐνδείξεις ὅτι περιλάμβαναν κείμενα τοῦ Μ. Ι. Μανούσακα, διευρύνθηκε. Οἱ νέοι τίτλοι πού προστέθηκαν ἦταν δύο κατηγοριῶν: α) Δημοσιεύματα τῆς περιόδου 1938-1981 πού, γιὰ διάφορους λόγους, δὲν εἶχαν ἐνταχθεῖ ἀπὸ τὸ συγγραφέα στὶς Ἐπισημογραφές πού ἐξέδωσε· β) Δημοσιεύματα μετὰ τὸ 1981. Στὸν κατά-

λογο που τελικά δημοσιεύσαμε περιλαμβάνονταν 281 τίτλοι τής περιόδου 1938-1993.¹

Ἡ παρούσα μορφή τῆς ἐργογραφίας τοῦ Μ. Ι. Μανούσακα εἶναι κατά πολὺ μεγαλύτερη ἀριθμητικὰ σὲ σχέση μετὰ τὴν προηγούμενη. Περιλαμβάνει 409 τίτλους τῆς περιόδου 1930-2004. Σ' αὐτὴν ἐντάχθηκαν ὄσα πρωτόλειά του ἀπέφερε ἡ ἀποδελτίωση τοῦ δεκαπενθήμερου μαθητικοῦ περιοδικοῦ *Μαθητικὴ Ἠχώ* ποὺ ἐκδιδόταν στὸ Ρέθυμνο τὰ χρόνια 1930-1931. Ἐπίσης, οἱ συμπληρωματικοὶ τίτλοι ποὺ προέκυψαν ἀπὸ τὴν ἀποδελτίωση διαφόρων ἐντύπων τῆς περιόδου 1938-1993. Τέλος, τὰ δημοσιεύματα τῶν ἐτῶν 1993-2004. Στὴν καταγραφή δὲ συμπεριλήφθηκαν οἱ πανεπιστημιακὲς παραδόσεις του ποὺ κυκλοφοροῦσαν σὲ πολυγραφημένη μορφή μεταξὺ τῶν φοιτητῶν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Καὶ πάλι ὅμως ἔχουμε βέβαιους λόγους νὰ πιστεύουμε ὅτι ὁ κατάλογος δημοσιευμάτων ποὺ ἀκολουθεῖ δὲν εἶναι ὁ ὀριστικός. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρονται οἱ ἀκόλουθες κατηγορίες ἐντύπων, μιὰ πλήρης ἀποδελτίωση τῶν ὁποίων ἐνδεχομένως νὰ τὸν βελτιώνει: α) Ἄδιευκρίνιστο παραμένει ἂν ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ *Μαθητικὴ Ἠχώ* ὕστερα ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ 21ου τεύχους στὶς 6 Ἰουνίου 1931 συνεχίστηκε καὶ κατὰ τὸ Σχολικὸ Ἔτος 1931-1932. Ἄν συνέβη αὐτό, τότε εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ προστεθοῦν καινούργιοι τίτλοι στὰ ἤδη γνωστὰ νεανικὰ δημοσιεύματα τοῦ Μ. Ι. Μανούσακα, ὁ ὁποῖος φοιτοῦσε στὴν ΣΤ' τάξη τοῦ Γυμνασίου Ρεθύμνης. β) Ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι ὁ συγγραφέας τόσο κατὰ τὰ φοιτητικὰ του χρόνια ὅσο καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησή του ἀπὸ τὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔδωσε συνεργασίες του σὲ ὀρισμένα ἡμερήσια καὶ ἐβδομαδιαῖα ἔντυπα, κυρίως τῆς Κρήτης. Ἡ ἀποδελτίωση αὐτῶν τῶν ἐντύπων (ἐνδεικτικὰ ἀναφέρεται ἡ περίπτωση τῆς ἡμερησίδας *Κρητικὴ Ἐνότις* ποὺ ἐκδιδόταν στὴν Ἀθήνα) δὲν ἦταν ἐξαντλητικὴ.² Ὁ βασικὸς λόγος ἦταν ὅτι δὲ βρέθηκαν πλήρη σώματα τῶν ἐντύπων αὐτῶν τῶν ἐτῶν. γ) Στὰ χρόνια 1975-1981, ὅταν ὁ Μ. Ι. Μανούσακας ἦταν Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως καὶ Οἰκονομικῆς Διαχειρίσεως τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης, δημοσιεύονταν συχνὰ κείμενά του γιὰ πανεπιστημιακὰ ζητήματα σὲ ἡμερήσια καὶ περιοδικὰ ἔντυπα τῆς Κρήτης. Λίγα μόνον ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτοῦ τοῦ εἰδους ἐντοπίστηκαν, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποδελτίωση ὀρισμένων ἐντύπων, καὶ συμπεριλήφθηκαν στὸν κατάλογο. δ) Τὴν τελευταία περίοδο τῆς ζωῆς του ὁ Μ. Ι. Μανούσακας προλόγισε ἀρκετὰ βιβλία ποὺ κυκλοφόρησαν ἀπὸ διάφορους συγ-

1. Ἀγγελικὴ Πανοπούλου - Κ. Τσικνάκης, «Δημοσιεύματα Μ. Ι. Μανούσακα», *Ροδωνιά. Τιμὴ στὸν Μ. Ι. Μανούσακα*, τ. 1, Ρέθυμνο 1994, σσ. θ' - λ'.

2. Ἀναλυτικότερα γιὰ τὴν περίοδο αὐτὴ βλ. Κ. Γ. Τσικνάκης, «Ἀπὸ τὸ Ρέθυμνο στὴ Βενετία. Ἡ ἐπιστημονικὴ διαδρομὴ τοῦ Μ. Ι. Μανούσακα», *Κρητολογικὰ Γράμματα* 19 (2004), 259-285.

γραφεῖς μὲ θέματα κυρίως τῆς κρητικῆς ἱστορίας. Στὸν κατάλογο περιλαμβάνονται ὅσα ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἔπεσαν στὴν ἀντίληψή μας. Μόνο ὅταν καλυφθοῦν σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμὸ καὶ τὰ παραπάνω κενὰ θὰ σχηματίσουμε ἀκριβῆ εἰκόνα γιὰ τὴ συγγραφικὴ δραστηριότητα τοῦ Μ. Ι. Μανούσακα.

Στῆ συνέχεια, δίνονται οἱ ἀπαραίτητες διευκρινήσεις γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο καταρτίστηκε ἡ ἀναγραφή δημοσιευμάτων τοῦ Μ. Ι. Μανούσακα. Ὅλα τὰ λήμματα εἶναι καταταγμένα σὲ χρονολογικὴ σειρά. Μέσα στὸ χρόνο παρατίθενται σὲ ἀλφαβητικὴ σειρά. Καταβλήθηκε προσπάθεια νὰ προηγοῦνται τὰ ἄρθρα, τὰ βιβλία καὶ οἱ μελέτες καί, ὅταν ὑπάρχουν, νὰ ἔπονται οἱ βιβλιοκρισίες, οἱ πρόλογοι καὶ οἱ ἐκθέσεις πεπραγμένων. Ὅρισμένες φορές, ὡστόσο, δὲν τηρεῖται αὐτὴ ἡ πρακτικὴ. Ἄν ὑπάρχει ἡμερομηνία, τότε τὰ λήμματα ταξινομοῦνται μὲ τὴ σειρά τους μέσα στὸ χρόνο. Ἀκόμη, ὅταν ὑπάρχουν διάφορα λήμματα στὸν ἴδιο τόμο τότε αὐτὰ παρουσιάζονται κατὰ τὴ σειρά δημοσίευσής τους.

Στις περιπτώσεις τῶν αὐτοτελῶν βιβλίων, μετὰ τὸν τίτλο τους, σημειώνονται ἢ τυχὸν σειρά μέσα στὴν ὁποία εἶναι ἐνταγμένα, ὁ τόπος, ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος καὶ ἡ χρονολογία ἐκδόσής τους. Ἀκολούθως, μέσα σὲ παρένθεση, δηλώνεται τὸ σχῆμα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν σελίδων τους.

Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ στις περιπτώσεις τῶν ἄρθρων. Ἄν αὐτὰ εἶναι δημοσιευμένα σὲ περιοδικά, μετὰ τὸν τίτλο σημειώνεται ὁ ἀριθμὸς τοῦ τόμου, κατὰ κανόνα μὲ ἀραβικοὺς ἀριθμούς, καὶ μέσα σὲ παρένθεση τὸ ἔτος ἐκδόσης. Ἡ ἀναγραφή στὸν τόμο περιόδου ἐκδόσης ἢ σειράς δηλώνεται. Ὅσες φορές ὁ ἀριθμὸς καλύπτει δύο ἢ περισσότερα ἔτη, τὸ ἄρθρο ἐντάσσεται στὰ δημοσιεύματα τοῦ τελευταίου ἀναγραφόμενου ἔτους. Οἱ ἀφιερωματικοὶ τόμοι τῶν περιοδικῶν ἐπισημαίνονται. Ἄν τὰ ἄρθρα εἶναι δημοσιευμένα σὲ συλλογικὰ ἔργα, σύμμεικτους τόμους κ.ἄ. μετὰ τὸ ἄρθρο ἀναγράφεται ὁ τίτλος τῶν βιβλίων, ὁ ἐπιμελητὴς τους, ἢ τυχὸν σειρά μέσα στὴν ὁποία εἶναι ἐνταγμένα, ὁ τόπος, ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος καὶ τὸ ἔτος ἐκδόσής τους. Γιὰ τὰ ἄρθρα ποὺ εἶναι δημοσιευμένα σὲ ἐφημερίδες, μετὰ τὸν τίτλο τους, παρατίθεται τὸ ἐντυπο στὸ ὁποῖο δημοσιεύτηκαν, ὁ ἀριθμὸς φύλλου, ἢ πόλη ἐκδόσης τοῦ ἐντύπου, ἢ ἡμερομηνία δημοσίευσης, καὶ (ὀρισμένες φορές) ὁ ἀριθμὸς σελίδας. Διευκρινίζεται, στὴν περίπτωση τους, ὅτι οἱ τίτλοι τους εἶναι διαμορφωμένοι ἀπὸ τὴ σύνταξη τῶν ἐφημερίδων καὶ δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ συγγραφέα.

Μὲ τὴ συντομογραφία Βκρ. σημειώνονται οἱ βιβλιοκρισίες ποὺ δημοσίευσε ὁ συγγραφέας σὲ διάφορα ἐντυπα. Προηγοῦνται τὰ πλήρη στοιχεῖα τοῦ κρινόμενου ἢ παρουσιαζόμενου βιβλίου, καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἀναγραφή τοῦ ἐντύπου, ὅπου δημοσιεύτηκε ἡ βιβλιοκρισία. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καταγράφονται τὰ εἰσαγωγικὰ σημειώματα, οἱ πρόλογοι καὶ οἱ χαιρετισμοὶ τοῦ συγγραφέα (πλήρη στοιχεῖα τῶν βιβλίων, στὰ ὁποῖα βρίσκονται, καὶ οἱ σελίδες τῆς δημοσίευσης τῶν κειμένων).

Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἄρθρα, τὶς μελέτες, τὶς ἐκθέσεις πεπραγμένων, καὶ τὶς βιβλιοκρισίες κυκλοφόρησαν καὶ ὡς ἀνάτυπα, σὲ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀντιτύπων. Μέσα σὲ παρένθεση ἀναγράφονται, συνήθως, ὁ τόπος, ὁ ἐκδότης (ἂν ἀναφέρεται), καὶ ἡ χρονολογία ἐκδόσεως. Στὶς ἐλάχιστες περιπτώσεις πού ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου στὸ ἐξώφυλλο τοῦ ἀνατύπου εἶναι ἐλαφρὰ διαφοροποιημένος σὲ σχέση μὲ ἐκεῖνον τοῦ τόμου (βλ. ἀρ. 118, 271, 322) κρίθηκε σκόπιμο νὰ παρατεθεῖ. Ὅσες φορές τὸ ἀνάτυπο κυκλοφόρησε πρὶν ἀπὸ τὴν ἀναγραφόμενη χρονολογία ἐκδόσεως τοῦ τόμου (βλ. ἀρ. 77, 80, 89, 108, 122, 124, 125, 126, 128, 136, 151, 185, 264, 305) ἢ ἐπιπλέον φέρει δική του σελιδαρίθμηση (βλ. ἀρ. 34, 56, 80, 129, 305), τοῦτο δηλώνεται. Στὶς περιπτώσεις πού ἡ χρονολογία τοῦ ἀνατύπου εἶναι μεταγενέστερη τῆς ἀναγραφόμενης χρονολογίας ἐκδόσεως τοῦ τόμου (βλ. ἀρ. 27, 33, 40, 49, 55, 59, 74, 76, 90, 103, 113, 130, 131, 138, 143, 267, 274, 278, 279, 300, 306, 307, 319) ἐπισημαίνεται ἡ ἀσυνέπεια πού παρατηρεῖται. Τέλος, τὰ ἀνάτυπα πού κυκλοφόρησαν σαφῶς βελτιωμένα, σὲ σχέση μὲ τὴν ἀρχικὴ δημοσίευση τῶν ἄρθρων στὰ ἔντυπα (βλ. ἀρ. 96, 194, 302, 314), κρίθηκε σκόπιμο νὰ ἀποτελέσουν ξεχωριστὰ λήμματα.

Τὰ σχόλια πού ἔπονται μὲ μικρότερα τυπογραφικὰ στοιχεῖα ὕστερα ἀπὸ κάθε λῆμμα καταβλήθηκε προσπάθεια νὰ εἶναι ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ βοηθητικὰ γιὰ τὸν ἀναγνώστη. Ἐτσι, ἀρχικὰ, δίνονται διευκρινήσεις γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ δημοσιεύματος (ἐπιστολή, νεκρολογία, ποίημα κ.λπ.). Στὴ συνέχεια, σημειώνονται οἱ τυχόν ἀναδημοσιεύσεις του, καὶ ἄλλες χρήσιμες πληροφορίες γιὰ τὸ βιβλιογράφο. Τέλος, γίνονται παραπομπές σὲ ἄλλα λήμματα μὲ τὸ ἴδιο ἀντικείμενο. Κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸ σχηματίζει κανεὶς πληρέστερη εἰκόνα τῶν θεμάτων πού ἀπασχόλησαν τὸ συγγραφέα.

Κατὰ τὴν πολύμηνη ἔρευνά μας σὲ Δημόσιες καὶ Ἰδιωτικὲς Βιβλιοθῆκες τῆς Ἀθήνας ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπαρχίας γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ ἄρθρων, πού θὰ ἔκαναν ἀρτιότερη τὴν ἀναγραφὴ δημοσιευμάτων, πολλὰ ἄτομα στάθηκαν ἀρωγοὶ στὸ ἔργο μας. Ἰδιαιτέρως ἐπιθυμοῦμε νὰ εὐχαριστήσουμε τὴν κυρία Κλειὴ Μανούσακα καὶ τὴν κυρία Εἰρήνη Μανούσακα οἱ ὁποῖες ἀφιέρωσαν χρόνον καὶ ἔθεσαν πρόθυμα στὴ διάθεσή μας κάθε εἶδος πληροφορίας γιὰ τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ Μ. Ι. Μανούσακα. Ἡ συμπαράστασή τους ὑπῆρξε γιὰ μᾶς πολύτιμη.

1930

1. Ἀπὸ τὴν μαθητικὴν ζωὴν. Οἱ διαγωνισμοὶ εἰς τὸ Γυμνάσιον Ρεθύμνης, *Μαθητικὴ Ἠχώ*. Δεκαπενθήμερον Μαθητικὸν Περιοδικόν, ἔτος Α', ἀρ. φύλλου 2, Ρέθυμνο, Τετάρτη 25 Φεβρουαρίου 1930, σσ. 7-8.
Ἐπογραφή: Μ. Μ. Δα'.
2. Οἱ κόποι τῶν συντακτῶν, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Α', ἀρ. φύλλου 3, Πέμπτη 14 Μαρτίου 1930, σσ. 3-4.
Ἐπογραφή: Μαν. Μανούσακας Δα'.
3. Πρὸ πάντων χρηματικὴ ὑποστήριξις!!!, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Α', ἀρ. φύλλου 4, Τρίτη 25 Μαρτίου 1930, σσ. 8-9.
Ἐπογραφή: Μανούσος Μανούσακας Δα'.
4. Εὐθυμογραφήματα. Ἐποδοχὴ τῶν διακοπῶν, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Α', ἀρ. φύλλου 6, Πέμπτη 1 Μαΐου 1930, σ. 9.
Ἐπογραφή: Μαν. Μανούσακας Δα'.
5. Ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Ρεθύμνης. Μία ἔρευνα, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Α', ἀρ. φύλλου 9, Παρασκευὴ 13 Ἰουνίου 1930, σσ. 9-10.
Ἐπογραφή: Μανούσος Ἰ. Μανούσακας Τάξις Δα'.
6. Νύχτα, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Β', ἀρ. φύλλου 10, Σάββατο 8 Νοεμβρίου 1930, σ. 8.
Ποίημα. Ἐπογραφή: Μ. Μ.
7. Εἰς τὸν ἄγνωστον στρατιώτην, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Β', ἀρ. φύλλου 11, Σάββατο 22 Νοεμβρίου 1930, σσ. 1-3.
Ἐπογραφή: Μ. Ι. Μανούσακας Τάξις Ε'.

1931

8. Ἐνα ἄλμα πρὸς τὰ ἔμπρός, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Β', ἀρ. φύλλου 13, Πέμπτη 8 Ἰανουαρίου 1930 [= 1931], σσ. 1-2.
Ἐπογραφή: Μαν. Ι. Μανούσακας Τάξις Ε'.
9. Ἀθλητικά. Γυμνασιακὴ ὁμάς - Ἀτρόμητος, 0-0, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Β', ἀρ. φύλλου 13, Πέμπτη 8 Ἰανουαρίου 1930 [= 1931], σ. 10.
Ἐπογραφή: Μ.
10. Τὰ μαθητικὰ συσσίτια, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Β', ἀρ. φύλλου 16, Πέμπτη 5 Μαρτίου 1931, σσ. 1-2.
Ἐπογραφή: Ἐπὸ Μαν. Ἰω. Μανούσακα.
11. Μία μεγάλη ἰδέα. Ὁ ἀθλητισμὸς, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Β', ἀρ. φύλλου 17, Πέμπτη 19 Μαρτίου 1931, σσ. 1-2.
Ἐπογραφή: Μ. Ἰ. Μανούσακας.

12. Ἐθνικαὶ ἐπέτειοι. 25 Μαρτίου, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Β', ἀρ. φύλλου 18, Δευτέρα 30 Μαρτίου 1931, σσ. 1-2.
Ἵπογραφή: Μ. Ι. Μανούσακας.
13. Χριστὸς Ἀνέστη, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Β', ἀρ. φύλλου 19, Σάββατο 18 Ἀπριλίου 1931, σσ. 1-2.
Ἵπογραφή: Μ. Ι. Μανούσακας.
14. Ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ Β' ἔτους τῆς ἐκδόσεώς μας. Ἡ δράσις μας, *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἔτος Β', ἀρ. φύλλου 21, Σάββατο 6 Ἰουνίου 1931, σσ. 1-2.
Ἵπογραφή: Μ. Ι. Μανούσακας.

1938

15. Τὰ κατάλοιπα τοῦ Παύλου Βλαστοῦ. Τὸ χρέος τῶν κληρονόμων του, ἔφημ. *Ἡ Φωνὴ τῆς Κρήτης*, ἔτος Α', ἀρ. φύλλου 17, Ἀθῆναι, Σάββατο 26 Φεβρουαρίου 1938, σσ. 3-4.
Βλ. καὶ ἀρ. 16.
16. Τὰ κατάλοιπα τοῦ Βλαστοῦ, ἔφημ. *Ἐλεύθερον Βῆμα*, ἀρ. φύλλου 5657, Ἀθῆναι, 2 Ἀπριλίου 1938, σ. 2.
Βλ. καὶ ἀρ. 15.
17. Ἡ ἀ' Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν. Ὁ ἐκδοθεὶς Α' τόμος, ἔφημ. *Ἡ Φωνὴ τῆς Κρήτης*, ἔτος Α', ἀρ. φύλλου 25, Σάββατο 23 Ἀπριλίου 1938, σ. 5 καὶ 7.
Ἀναλυτικὴ παρουσίασις τῶν ἐργασιῶν τοῦ τόμου.
18. Ὁ ἀγνωστος Κονδυλάκης» (Μιὰ ἐπανόρθωσις), *Κρητικὲς Σελίδες*, χρόνος Γ', ἀρ. 7-9, Ἡράκλειο Κρήτης, Ὀκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1938, σσ. 595-596.
Ἵπογραφή: Μ. Ι. Μανούσακας Καθηγητῆς.
19. Ββκ: Μαρίας Λιουδάκη, *Λαογραφικὰ Κρήτης*, τ. Α', *Μαντινάδες. Συλλογὴ καὶ ταξινόμησις*, Ἐν Ἀθήναις χ.χ. [= 1936], *Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν* 1 (1938), 582-590. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι 1938).

1939

20. Ἡ κρητικὴ οἰκογένεια τῶν Σκούφων, *Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν* 2 (1939), 325-338. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι 1939).
Βλ. τοὺς ἀρ. 26, 142 καὶ 396.
21. Κατάλογος τῶν ἐπιστημονικῶν δημοσιευμάτων Στεφάνου Ξανθουδίδου (1864-18 Σεπτεμβρίου 1928). Στὸ βιβλίον: Στεφάνου Ξανθουδίδου, *Ἡ Ἐνετοκρατία ἐν Κρήτῃ καὶ οἱ κατὰ τῶν Ἐνετῶν ἀγῶνες τῶν Κρητῶν*, ἐξεδόθη ἐπιμελεῖα Ἰωάννου Καλιτσουνάκη (Texte und Forschungen zur Byzantinisch-Neugriechischen Philologie, Nr. 34) Athen 1939, σσ. 205-208.
Ἀνυπόγραφο. Βλ. τοὺς ἀρ. 62 καὶ 234.

22. Ββκ: *Κύριλλος ὁ Λούκαρις (1572-1638). Τόμος ἐκδιδόμενος ἐπὶ τῇ τριακοσιετηρίδι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1638-1938)*, Ἐπιμελεία τῆς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν καὶ Συλλόγου Μεσαιωνικῶν Γραμμάτων, Ἀθήναι 1939, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 2 (1939), 474-482. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1939).
Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τoὺς ἀρ. 23 καὶ 24. Βλ. τoὺς ἀρ. 23, 56, 77 καὶ 271.
23. Ββκ: Ἐμμ. Ἰ. Τσουδεροῦ, *Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Λούκαρις (Ὁμιλία γενομένη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Φ. Σ. «Παρασσός»)*. Ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς Ε. Κ. Σ. ὡς παράρτημα τοῦ Β' τόμου τῆς Ἐπετηρίδος αὐτῆς, Ἀθήναι 1939, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 2 (1939), 483-485. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1939).
Ἰπογραφή: Μ. Ι. Μ. Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τoὺς ἀρ. 22 καὶ 24. Βλ. τoὺς ἀρ. 22, 56, 77 καὶ 271.
24. Ββλ: Ἐμμανουὴλ Σ. Ἀγγελάκη, δικηγόρου, *Σητειακά, ἦτοι συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Σητείας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς*, Τόμος Β', τεύχος α', Ἀθήναι, τύποις Ἀλεξ. Βιτσικουνάκη, 1938, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 2 (1939), 485-487. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1939).
Ἰπογραφή: Μ. Ι. Μ. Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τoὺς ἀρ. 22 καὶ 23.
25. Τὰ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας πεπραγμένα κατὰ τὸ 1938 (Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Ἑταίρων τῆς 17 Φεβρουαρίου 1939), Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 2 (1939), 580-582.
Ἰπογραφή: Ὁ Γραμματεὺς Μ. Ι. Μανούσακας. Βλ. ἀρ. 30.

1940

26. Ἡ διαθήκη τοῦ Φιλοθέου Σκούφου, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 3 (1940), 297-307 καὶ 517. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1940).
Βλ. τoὺς ἀρ. 20, 142 καὶ 396.
27. Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα περὶ Ἀθανασίου τοῦ Ρήτορος, Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 2 (1940), 134-151. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1949).
Παρότι στὸ τέλος τοῦ ἀρθροῦ σημειώνεται «Ἐν Παρισίοις, κατὰ Σεπτέμβριον 1948», ἐντάσσεται στὰ δημοσιεύματα τοῦ 1940, ἀφοῦ αὐτὴ ἡ χρονολογία ἀναγράφεται στὸ ἐξώφυλλο τοῦ τόμου. Ἡ ἀρρυθμία ποὺ παρατηρεῖται ὀφείλεται στὸ γεγονός ὅτι ἓνα τμῆμα τοῦ τόμου (ἕως τῆ σ. 64) τυπώθηκε ἀπὸ τὴν 1η Νοεμβρίου 1941 ὡς τὶς 27 Μαρτίου 1942. Ἡ ἐκτύπωση δὲ συνεχίστηκε ἐξαιτίας τῆς Κατοχῆς. Τὸ ὑπόλοιπο τμῆμα τοῦ τόμου (σσ. 65-160) τυπώθηκε ἀπὸ τὴν 1η Νοεμβρίου 1948 ὡς τὶς 28 Ἰουνίου 1949. Ἔτσι ἐξηγεῖται γιὰ τὸ ἀνάτυπο φέρει αὐτὴ τῆ χρονολογία.
Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 324.
28. Ββκ: Κωνσταντίνου Δ. Μέρτζιου, *Θωμᾶς Φλαγγίνης καὶ ὁ Μικρὸς Ἑλ-*

ληγομνήμων, Ἐν Ἀθήναις 1939, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 3 (1940), 451-459. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1940).

Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τὸν ἀρ. 29.

29. Ββκ: Γεωργ. Ἄ. Συλαμιανάκη, Ὁ Ἅγιος Μηνᾶς. Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν, Ἡράκλειον Κρήτης 1939, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 3 (1940), 465-467. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1940).

Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τὸν ἀρ. 28.

30. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Ἰ. Καλιτσουνάκη, Τὰ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας πεπραγμένα κατὰ τὸ 1939 (Ἐκθεσις Γενικῆς Συνελεύσεως), Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 3 (1940), 501-504.

Πρβλ. ἀρ. 25.

1941

31. Ββκ: Γύπαρις, κρητικὸν δράμα. Πηγαὶ-κείμενον ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Κριαρᾶ, Athen 1940, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν 4 (1941), 251-260. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1941).

1942

32. Τὰ ἐπιστημονικὰ δημοσιεύματα τοῦ Σδλ. Π. Βογιατζάκη, Νέα Ἑστία 32 (1942), 1082-1083.

Ἐπιστολή. Βλ. καὶ ἀρ. 42.

1946

33. Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ Νεκταρίου Ἱεροσολύμων πρὸς Γερμανὸν τὸν Λοκρόν, Ἀθηναῖα 51 (1941-1946), 142-147. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις 1947).

Βλ. τοὺς ἀρ. 35, 58 καὶ 247.

1947

34. Ζητήματα τοῦ «Κρητικοῦ Θεάτρου», Κρητικὰ Χρονικὰ 1 (1947), 47-73. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1947, σσ. 30).

Βλ. καὶ ἀρ. 47.

35. Ἡ «Ἐπιτομὴ τῆς Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας» τοῦ Νεκταρίου Ἱεροσολύμων καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῆς, Κρητικὰ Χρονικὰ 1 (1947), 291-332. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1947).

Πρβλ. ἀρ. 247. Βλ. τοὺς ἀρ. 33 καὶ 58.

36. Ἀνέκδοτα ἰντερμέδια τοῦ «Κρητικοῦ Θεάτρου», Κρητικὰ Χρονικὰ 1 (1947), 525-580. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1947).

Βλ. καὶ ἀρ. 333.

37. Ββκ: Ἐμμ. Κριαρᾶ, Ἡ Ρίμα Θρηνητικὴ τοῦ Ἰωάννου Πικατόρου, Ἀθῆ-

ναι 1942, *Κρητικά Χρονικά* 1 (1947), 206-214. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1947).

1949

38. Ἡ παρὰ Trivan ἀπογραφή τῆς Κρήτης (1644) καὶ ὁ δῆθεν κατάλογος τῶν κρητικῶν οἴκων Κερκύρας, *Κρητικά Χρονικά* 3 (1949), 35-59. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1949).
39. Ββλ.: Jean Longnon, *L'Empire Latin de Constantinople et la Principauté de Morée*, Paris 1949, *Revue des Études Grecques* 62 (1949), 273-275.

1950

40. Ὁ ὑπ' ἀριθ. 1254 Παρισινὸς ἐλληνικὸς κώδιξ καὶ ἡ χειρόγραφος παράδοσις τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Μελετίου Πηγᾶ, *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου* τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 3 (1950), 3-26. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1951).
Βλ. καὶ ἀρ. 209.
41. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆς Σχολῆς. Τὰ κατὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς σχολῆς Μανολάκη τοῦ Καστοριανοῦ ἐπὶ τῇ βάσει καὶ νέων ἀνεκδότων πηγῶν, *Ἀθηνᾶ* 54 (1950), 3-28. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1950).
Βλ. καὶ ἀρ. 409.
42. Ὅν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν..., *Κρητικὴ Ἔστια*, ἔτος Β', τεύχ. 16, Ἰούλιος 1950, σ. 8.
Νεκρολογία Σόλωνος Π. Βογιατζάκη. Στὸ τέλος ἀναφέρεται ὅτι τὸ κείμενο συντάχθηκε τὸ 1942. Βλ. καὶ ἀρ. 32.

1951

43. L'édition des romans byzantins, *Actes du premier Congrès de la Fédération Internationale des Associations d'Études Classiques. Ouvrage publié sous les auspices de la Fédération Internationale des Associations d'Études Classiques et honoré, sur la recommandation du Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines, d'une subvention de l'U.N.E.S.C.O. à Paris, 28 août - 2 septembre 1950*, Paris, Librairie C. Klincksieck, 1951, σσ. 245-251.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 51. Βλ. τὸν ἀρ. 359.
44. Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Χοῦμνος νοτάριος Χάνδακος, *Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 21 (1951), 280-282. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1951).
45. Ἡ Ρεθεμνιώτισσα σουλτάνα Εὐμενία Βεργίτση στὶς εὐρωπαϊκὲς χαλκο-

γραφίες και στα ελληνικά δημοτικά τραγούδια, *Κρητικά Χρονικά* 5 (1951), 349-384 + πίν. ιε' - ιστ' και 482-483 (Προσθήκαι). (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1951).

1952

46. Τὸ ἑλληνικὸ δημοτικὸ τραγούδι γιὰ τὸ βασιλιὰ Ἐρρῆκο τῆς Φλάντρας, *Λαογραφία* 14 (1952), 3-52. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις 1952).
Πρβλ. ἀρ. 59.
47. État présent des études sur le «Théâtre Crétois» au XVIIe siècle, *L'Hellénisme Contemporain* 6/6 (1952), 461-470. (Ἀνάτυπο: Athenes 1952).
Μετάφραση στὰ γαλλικά, μὲ συμπληρώσεις, τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἀρ. 34.
48. Ναθαναήλ Χίκας ὁ Ἀθηναῖος καὶ τὰ ἀνέκδοτα ἔργα αὐτοῦ, *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου* τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 4 (1951-1952), 3-48. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1952).
Βλ. καὶ ἀρ. 49.
49. Συμπληρωματικὰ εἰς τὰ περὶ Ναθαναήλ Χίκα, *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου* τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 4 (1951-1952), 207-213. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1953).
Συμπληρώσεις στὸν ἀρ. 48. Στὸ ἴδιο ἀνάτυπο καὶ ὁ ἀρ. 55.
50. Παρατηρήσεις εἰς «Κρητικὰ Παλαιογραφικὰ», *Κρητικά Χρονικά* 6 (1952), 423-438. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1952).
51. Les romans byzantins de chevalerie et l'état présent des études les concernant, *Revue des Études Byzantines* 10 (1952), 70-83.
Διεξοδικότερη ἀνάπτυξη πολλῶν σημείων τοῦ δημοσιεύματος ἀρ. 43. Βλ. τὸν ἀρ. 359.
52. Σὲ συνεργασία μὲ τοὺς Fr. Dölger - H. Grégoire - V. Laurent - P. Lemerle - S. G. Mercati, Règles à suivre pour l'édition des actes byzantins, *Revue des Études Byzantines* 10 (1952), 124-128.
Μὲ τὸ κείμενο τῶν ἑξι βυζαντινολόγων (ὁ Fr. Dölger ὑπῆρξε Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ οἱ ὑπόλοιποι πέντε μέλη της) καθορίστηκαν οἱ κανόνες σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ ἐκδίδονται τὰ βυζαντινὰ ἔγγραφα. Ἐγκρίθηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἡ' Διεθνoῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου (Παλέρμο, 3-10 Ἀπριλίου 1951).
53. Ββκ: Νικολάου Β. Τωμαδάκη, *Δούκα - Κριτοβούλου - Σφραντζῆ - Χαλκοκονδύλη, Περὶ Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453). Συναγωγὴ κειμένων μετὰ προλόγου καὶ βιογραφικῶν μελετημάτων περὶ τῶν τεσσάρων ιστοριογράφων*, Ἀθήναι 1953, *Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 22 (1952), 336-340. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1952).
Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τὸν ἀρ. 54.

54. Ββκ: Marcel Richard, *Inventaire des manuscrits grecs du British Museum. I. Fonds Sloane, Additional, Egerton, Cottonian and Stowe*, Paris 1952, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 22 (1952), 341-346. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1952).
Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τὸν ἀρ. 53.
55. Ἐκθέσεις τῶν ὑπὸ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου πεπραγμένων κατὰ τὰ ἔτη 1951, 1952 καὶ 1953, Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 4 (1951-1952), 214-217. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι 1953).
Στὸ ἴδιο ἀνάτυπο καὶ ὁ ἀρ. 49.

1953

56. Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως πρὸς τὸν Ἄγγλον πρεσβευτὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Sir Thomas Rowe (1625-1628), Ἑλληνικὴ Δημοιοργία 11 (1953), 617-620. (Ἀνάτυπο: [Ἀθῆναι 1953], σσ. 4).
Τὰ κύρια σημεῖα, χωρὶς ὑποσημειώσεις καὶ βιβλιογραφικὰ παραπομπές, τοῦ ἀρ. 77.
Βλ. τοὺς ἀρ. 22, 23 καὶ 271.
57. Κριτικὴ βιβλιογραφία τοῦ «Κρητικοῦ Θεάτρου», Ἑλληνικὴ Δημοιοργία 12 (1953), 97-107. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι 1953).
Βλ. καὶ ἀρ. 144. Πρβλ. ἀρ. 145.
58. Αἱ Ὀμιλῖαι τοῦ Νεκταρίου Ἱεροσολύμων, Κρητικὰ Χρονικὰ 7 (1953): Ἀφιέρωμα εἰς Ἰωάννην Καλιτσονάκη, 163-193. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1953).
Βλ. τοὺς ἀρ. 33, 35 καὶ 247.
59. Καὶ πάλι τὸ τραγούδι γιὰ τὸ βασιλιὰ Ἐρρῖκο τῆς Φλάντρας, Λαογραφία 15 (1953), 336-370 καὶ 512. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι 1954).
Διευκρίνηση ὀρισμένων σημείων τοῦ ἀρ. 46.
60. Problèmes de l'épistolographie néohellénique, *Atti dello VIII Congresso Internazionale di Studi Bizantini. Palermo 3-10 aprile 1951*, τ. 1 *Filologia - Letteratura - Linguistica - Storia - Numismatica* (Studi Bizantini e Neellenici, a cura di Silvio Giuseppe Mercati, volume Settimo), Roma 1953, σσ. 147-152.
Βλ. καὶ ἀρ. 235.
61. Σημείωμα γιὰ τὸν «Βασιλέα Ροδολῖνο», Ἑλληνικὴ Δημοιοργία 12 (1953), 70.
Προτάσσεται, στὶς σσ. 67-70, ἔκδοσι ἀποσπασμάτων ἀπὸ τὸ ἔργο. Βλ. τοὺς ἀρ. 72, 127, 133, 216 καὶ 355.
62. Στέφανος Ξανθοῦδιδης —1864-1928—, *Νέα Ἑστία* 54 (1953), 1766-1768.
Σύντομη ἀναφορὰ στὸ ἔργο τοῦ Στέφανου Ξανθοῦδιδη, μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης εἰκοσιπενταετίας ἀπὸ τὸ θάνατό του, καὶ προσθήκας στὸν κατάλογο τῶν δημοσιευμάτων του ποὺ περιλαμβάνονται στὸν ἀρ. 21. Βλ. ἀρ. 234.

63. Συμπληρωματικός κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Ἱερῶς Μονῆς Σταυρονικήτα, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 23 (1953): *Κανίσκιον Φαίδων Ι. Κουκουλέ*, 304-311. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1953).
Συμπληρωμένο, περιλαμβάνεται στὸν ἀρ. 195. Βλ. τοὺς ἀρ. 93, 94, 96 καὶ 137.
64. Ἐκθεσις περὶ τῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ βιβλιοθηκῶν καὶ ἀρχείων μετὰ τοὺς σεισμοὺς τοῦ 1953, ἔφημ. *Τὸ Βῆμα*, ἀρ. φύλλου 2574, Ἀθῆναι, 9 Ὀκτωβρίου 1953.
Περὶληψη τοῦ ἀρ. 84.

1954

65. Δύο ἄγνωστα ἔργα τοῦ Γερασίμου Βλάχου εἰς Ἀγιορείτικον κώδικα, *Κρητικὰ Χρονικὰ* 8 (1954), 55-60. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1954).
Βλ. τὸν ἀρ. 197.
66. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Οἶκ. Parlange, Ἄγνωστο κρητικὸ «Μυστήριον τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ», *Κρητικὰ Χρονικὰ* 8 (1954), 109-132. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1954).
67. Περὶ ἀγνώστου Κρητὸς ποιητοῦ πρὸ τῆς Ἀλώσεως. Ὁ Λεονάρδος Ντελλαπόρτας καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 29 (1954), 32-44. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1954).
Βλ. τοὺς ἀρ. 89, 95, 153, 196, 291, 332, 356 καὶ 366.
68. Τὰ χάσματα τῆς κρητικῆς κωμωδίας «Στάθης», *Κρητικὰ Χρονικὰ* 8 (1954), 291-305. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1954).

1955

69. Ἀλοῖσιος - Ἀμβρόσιος Γραδενίγος (1616 ci.- 1680), Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 5 (1955), 102-148. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1955).
70. La littérature crétoise à l'époque vénitienne. Στὸ βιβλίον: Raymond Matton, *La Crète au cours des siècles* (Collection de l'Institut Français d'Athènes 88), Athènes 1955, σσ. 151-168.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 71. Βλ. τοὺς ἀρ. 150 καὶ 394.
71. La littérature crétoise à l'époque vénitienne, *L'Hellénisme Contemporain* 9/2-3 (1955), 95-120. (Ἀνάτυπο: Athènes 1955).
Δεύτερη, ἐπαυξημένη ἔκδοσις, τοῦ ἀρ. 70. Βλ. τοὺς ἀρ. 150 καὶ 394.
72. Ἡ τραγωδία «Βασιλεὺς ὁ Ροδολίνος» συγκρινομένη πρὸς τὸ ἰταλικόν της πρότυπον, *Ἀθηνᾶ* 59 (1955), 343-344.
Περὶληψη ἀνακοίνωσης ποὺ ἔγινε στὴν Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία (Ἀθήνα, 10 Δε-

- κεμβρίου 1955) καὶ τῆς συζήτησης ποὺ ἀκολούθησε. Βλ. τοὺς ἀρ. 61, 127, 133, 134, 216 καὶ 355.
73. Un traité de littérature grecque moderne, *L'Hellénisme Contemporain* 9/4 (1955), 275-279.
Βιβλιοκρισία γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Bruno Lavagnini, *Storia della letteratura neoeellenica*, Milano 1955.
74. Ββκ: André Guillou, *Les archives de Saint-Jean-Prodrôme sur le mont Ménécée*, Paris 1955, Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 25 (1955), 363-370. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1956).
75. Ἐκθεσις τῶν ὑπὸ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου πεπραγμένων κατὰ τὰ ἔτη 1954 καὶ 1955, Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 5 (1955), 149-150.

1956

76. Ἡ ἀλληλογραφία τῶν Γρηγοροπούλων χρονολογουμένη (1493-1501), Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 6 (1956), 156-209. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1957).
Βλ. τοὺς ἀρ. 113, 219, 264 καὶ 389.
77. Ἡ ἀνέκδοτος μυστικὴ ἀλληλογραφία τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως πρὸς τὸν Ἄγγλον πρεσβευτὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Sir Thomas Rowe (1625-1628), *Πεπραγμένα τοῦ Θ' Διεθνoῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου (Θεσσαλονίκη, 12-19 Ἀπριλίου 1953)*, τ. 2, Ἀνακουνώσεις: Β' Δίκαιον - Γ' Θεολογία - Δ' Ἱστορία, ἐπιμ. Στ. Κυριακίδης - Ἀ. Ξυγγόπουλος - Π. Ζέπος, Ἀθῆναι 1956, σσ. 533-543. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι, Τυπογραφεῖον Μυρτίδη, 1955).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 56. Βλ. τοὺς ἀρ. 22, 23 καὶ 271.
78. Τὸ δῆθεν πρότυπο τῆς «Βοσκοπούλας», *Νέα Ἐστία* 59 (1956), 263-265.
Συνταγμένο μὲ ἀφορμὴ ἀπόψεις ποὺ εἶχε διατυπώσει γιὰ τὸ θέμα ὁ Ἄρης Δικταῖος [*Νέα Ἐστία* 59 (1956), 126-134].
79. Δημοσιεύματα Σπυρίδωνος Μ. Θεοτόκη, *Κερκυραϊκὰ Χρονικὰ* 5 (1956), 185-187.
80. Ἑλληνικὰ ποιήματα γιὰ τὴ Σταύρωση τοῦ Χριστοῦ, *Mélanges offerts à Octave et Melpo Melier à l'occasion du 25e anniversaire de leur arrivée en Grèce*, τ. 2 (Collection de l'Institut Français d'Athènes 93), Athènes 1956, σσ. 49-74. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι 1952, σσ. 26).
81. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς κρητικῆς οἰκογενείας Χορτάτση, Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 26 (1956), 231-301. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1956, σσ. 231-301 + 3 χ. ἀ.).
Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 136.

82. Ββκ: Johannes Irmscher, *Ἰάκωβος Τριβώλης. Πονήματα. Herausgegeben, übersetzt und erklärt*, Berlin 1956, *Ἀθηνᾶ* 60 (1956), 383-389. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1956).
83. Ἐκθεσις περὶ τῆς ταξινομήσεως τῶν βιβλιοθηκῶν Κ. Καραθεοδωρῆ, Γ. Μαυροκορδάτου καὶ Ξ. Σιδερίδου, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 31 (1956), 497-504. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1956).
84. Ἐκθεσις περὶ τῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ βιβλιοθηκῶν καὶ ἀρχείων μετὰ τοὺς σεισμοὺς τοῦ 1953, *Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος* 11 (1956), 43-58. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1956).
Ἐκθεση πού, σχεδὸν αὐτόουσια, ὑποβλήθηκε στὶς 30 Σεπτεμβρίου 1953 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων (ἀριθ. πρωτ. 100176). Πρβλ. ἀρ. 64.
85. Ἐκθεσις τῶν ὑπὸ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου πεπραγμένων κατὰ τὸ ἔτος 1956, *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 6 (1956), 223.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 86.
86. Ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1956, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 31 (1956), 495-496.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 85.

1957

87. Ἰωάννου Πλουσιαδηνοῦ ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Χάνδακος, *Κρητικὰ Χρονικὰ* 11 (1957): *Ἀφιέρωμα εἰς τ' Ἀγαθάγγελον Σηροῦ-χάκη*, 302-307. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1957).
Βλ. τοὺς ἀρ. 105 καὶ 148.
88. Νικηφόρου Μοσχοπούλου ἐπιγράμματα σὲ χειρόγραφα τῆς βιβλιοθήκης του, *Ἑλληνικὰ* 15 (1957): *Τιμητικὸς τόμος Σωκράτους Β. Κουγέα*, 232-246 + πίν. 3-4. (Ἀνάτυπο: Θεσσαλονίκη 1957).
89. Ὁ ποιητὴς Λεονάρδος Ντελλαπόρτας ὡς πρεσβευτῆς τῆς Βενετίας εἰς Τυνησίαν κατ' ἀνέκδοτα βενετικά ἔγγραφα (1389), *Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 27 (1957), 340-368. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1954).
Βλ. τοὺς ἀρ. 67, 95, 153, 196, 291, 332, 356 καὶ 366.
90. Προσθῆκαι καὶ συμπληρώσεις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιογραφίαν τοῦ Ἐ. Legrand (Συμβολὴ πρώτη), *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 7 (1957), 34-83 καὶ 137. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1958).
91. Ἐκθεσις τῶν ὑπὸ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου πεπραγμένων κατὰ τὸ ἔτος

1957, *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 7 (1957), 129-130.

Πρβλ. τὸν ἀρ. 92.

92. Ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1957, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 32 (1957), 585-596.

Πρβλ. τὸν ἀρ. 91.

1958

93. Ἀθως: α) Χειρόγραφα καὶ κατάλογοι αὐτῶν, Παύλου Δρανδάκη, *Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία. Συμπλήρωμα*, τ. 1, Ἀθῆναι, Ἐκδοτικὸς Ὄργανισμὸς «Ὁ Φοῖνιξ» Ε.Π.Ε., 1958, σσ. 262γ-264γ.

Μαζὶ μὲ τὸν ἀρ. 94 ἀναδημοσιεύεται συμπληρωμένο στὸν ἀρ. 96. Βλ. ἀρ. 63, 137 καὶ 195.

94. Ἀθως: β) Ἐγγραφα, κατάλογοι καὶ ἐκδόσεις, Παύλου Δρανδάκη, *Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία. Συμπλήρωμα*, τ. 1, Ἀθῆναι, Ἐκδοτικὸς Ὄργανισμὸς «Ὁ Φοῖνιξ» Ε.Π.Ε., 1958, σσ. 264γ-267α.

Μαζὶ μὲ τὸν ἀρ. 93 ἀναδημοσιεύεται συμπληρωμένο στὸν ἀρ. 96. Βλ. ἀρ. 63, 137 καὶ 195.

95. Νέα ἀνέκδοτα βενετικὰ ἔγγραφα (1386-1420) περὶ τοῦ Κρητὸς ποιητοῦ Λεονάρδου Ντελλαπόρτα, *Κρητικὰ Χρονικὰ* 12 (1958), 387-434+πίν. μδ'- με'. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1958).

Βλ. τοὺς ἀρ. 67, 89, 153, 196, 291, 332, 356 καὶ 366.

96. *Χειρόγραφα καὶ ἔγγραφα τοῦ Ἁγίου Ὄρους*, Ἀθῆναι 1958 (16ο, σσ. 30). Στις σσ. 5-13: «Χειρόγραφοι κώδικες τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ κατάλογοι αὐτῶν». Στις σσ. 15-28: «Ἐγγραφα τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Κατάλογοι καὶ ἐκδόσεις αὐτῶν».

Ἀνατύπωση, μὲ προσθήκες, τῶν ἀρ. 93 καὶ 94. Πρβλ. ἀρ. 137. Βλ. τοὺς ἀρ. 63 καὶ 195.

97. Ββκ: Γ. Βαλέτα (ἐπιμ.), *Μελέτιος Πηγᾶς. Χρυσοπηγὴ. Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας περίοδος. Ἀνέκδοτοι λόγοι γραμμένοι στὰ 1586-1587 καὶ ἐκφωνημένοι στὸ ναὸ τῆς Χρυσοπηγῆς καὶ Παμμακαρίστου Κωνσταντινουπόλεως (κατὰ τὸν Ἀθηναϊκὸν κώδικα)*, Ἀθῆναι 1958, *Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 28 (1958), 554-562. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1958).

98. Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον, Κανονισμὸς ἀποδελτιώσεως, Προλεγόμενα καὶ Εὐρετήριο, *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 7 (1957), *Παράρτημα*, Ἀθῆναι 1958, σσ. α'- θ' + 1-23. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον, 1958).

99. Ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1958, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 33 (1958), 491-494.

Πρβλ. τοὺς ἀρ. 100 καὶ 109.

100. Τὰ ἐπιστημονικὰ Ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. α) Τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 28 (1958), 603-607. Ἀνυπόγραφο. Πρβλ. τοὺς ἀρ. 99 καὶ 109.

1959

101. Ἄγνωστα κεφάλαια τῆς παλαιότερας ἱστορίας τοῦ Ἀρκαδίου, ἐφημ. *Βῆμα*, ἀρ. φύλλων 4507-4511, Ρέθυμνο, 11-15 Νοεμβρίου 1959.
Ὁμιλία κατὰ τὸν ἐπίσημο ἑορτασμὸ τῆς ἐπετείου τῆς Ὀλοκαυτώσεως τῆς μονῆς τοῦ Ἀρκαδίου (Ρέθυμνο, 7 Νοεμβρίου 1959). Πρβλ. ἀρ. 112, 152, 226 καὶ 384.
102. Ἄγνωστη πηγὴ τῆς «Ἐρωφίλης» τοῦ Χορτάτση: Ἡ τραγωδία «Il Re Torrismondo» τοῦ Tasso, *Κρητικὰ Χρονικὰ* 13 (1959), 73-83. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1959).
Βλ. καὶ ἀρ. 138.
103. Ἀρσενίου Μονεμβασιάς τοῦ Ἀποστόλη ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι (1521-1534). Πρὸς Κάρολον τὸν Ε', Κλήμεντα τὸν Ζ', τὸν Ἐρασμον, τοὺς καρδινάλιους Niccolò Ridolfi καὶ Egidio Canisio, τὸν Ἰανὸν Λάσκαριν καὶ τὸν Ἰουστῖνον Δεκάδου, Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 8-9 (1958-1959), 5-56+πίν. α' καὶ 208 (Προσθῆκαι καὶ διορθώσεις). (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1961).
Βλ. τοὺς ἀρ. 113 (Ἀρσένιος Ἀποστόλης) καὶ 140 (Ἰανὸς Λάσκαρις).
104. Ἀρχιερεῖς Μεθώνης, Κορώνης καὶ Μονεμβασιάς γύρω στὰ 1500, *Πελοποννησιακὰ* 3-4 (1958-1959), 95-147. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι, Τυπογραφεῖον Μυρτίδη, 1959, σσ. 95-147+3 χ. ἀ. [Résumé]).
Βλ. καὶ ἀρ. 128.
105. Recherches sur la vie de Jean Plousiadénos (Joseph de Méthone) (1429?-1500), *Revue des Études Byzantines* 17 (1959), 28-51. (Ἀνάτυπο: Paris, Institut Français d'Études Byzantines, 1959).
Βλ. τοὺς ἀρ. 87 καὶ 148.
106. Συλλογὴ βενετικῶν ἐγγράφων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐν Κρήτῃ συνωμοσίαν τοῦ Σήφη Βλαστοῦ (1453-1454) καὶ τὰ μετ' αὐτήν, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 29 (1959), 203-272+εἰκ. 1-4.
Τὰ ἔγγραφα ποὺ δημοσιεύονται στὸ ἄρθρο (σσ. 206-272 ἀρ. Α'-ΝΑ') ἐκδίδονται παράλληλα στὸν ἀρ. 116 (σσ. 89-155). Βλ. τοὺς ἀρ. 146 καὶ 294.
107. Ἡ χρονολογία τῆς κτιτορικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Μυστρᾶ, *Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*, περ. Δ', 1 (1959): *Εἰς μνήμην Νίκου Βέη*, 72-79+πίν. 29-30. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι 1959).
108. Ββκ: Marcel Richard, *Répertoire des bibliothèques et des catalogues de manuscrits grecs*, Deuxième édition, Paris 1958, *Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος* 13 (1959), 440-445. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1958).

109. Ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1958, Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 8-9 (1958-1959), 201-206.
Πρβλ. τοὺς ἀρ. 99 καὶ 100.
110. Συνοπτικὸν σημείωμα περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1959, Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 8-9 (1958-1959), 207.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 111.
111. Συνοπτικὸν σημείωμα περὶ τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1959, Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 34 (1959), 462-463.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 110.

1960

112. Ἄγνωστα κεφάλαια τῆς παλαιότερας ἱστορίας τοῦ Ἀρκαδίου, *Κρητικὴ Ἔστια*, χρόνος ΙΑ', τεῦχ. 91-92, Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1959, 278-282· τεῦχ. 93, Γενάρης - Φεβρουάριος 1960, 324-326· καὶ χρόνος ΙΒ', τεῦχ. 94, Μάρτης - Ἀπρίλης 1960, 346-349.
Ἀναδημοσίευση, μὲ πολλὰ σφάλματα, τοῦ ἀρ. 101. Πρβλ. ἀρ. 152, 226 καὶ 384.
113. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Χ. Γ. Πατρινέλη, Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Ἰωάννου Γρηγοροπούλου μετὰ τοῦ Μ. Μουσοῦρου, Ἀ. Ἀποστόλης, Ζ. Καλλιέργη καὶ ἄλλων λογίων τῆς Ἀναγεννήσεως χρονολογούμενη (1494-1503), Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 10 (1960), 163-201. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι 1964 καὶ Ἀθήνα 1997).
Ὁ τόμος εἶχε παραμείνει ἡμιτελής καὶ κυκλοφόρησε φωτοανατυπωμένος τὸ 1997. Βλ. τοὺς ἀρ. 103 (Ἀρσένιος Ἀποστόλης), 76, 219, 264 καὶ 389 (Ἰωάννης Γρηγορόπουλος), 169 (Μάρκος Μουσοῦρος).
114. Ἀναγραφή δημοσιευμάτων. 1938-1960, Ἀθῆναι 1960 (8ο, σσ. 32).
Καταγράφονται 73 δημοσιεύματα, μὲ τίς περιλήψεις τους, τῶν ἐτῶν 1938-1960. Στὴ σ. 2: «Τύποις Ἀγγ. καὶ Παν. Ἀθ. Κλεισιούνη, Νεοφ. Μεταξᾶ 29 - Ἀθῆναι Τηλέφ. 813.732». Βλ. τοὺς ἀρ. 147 καὶ 263.
115. Les derniers défenseurs crétois de Constantinople d'après les documents vénitiens, *Akten des XI. Internationalen Byzantinistenkongresses München 1958*, Herausgegeben von Franz Dölger und Hans-Georg Beck, München, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1960, σσ. 331-340. (Ἀνάτυπο: München 1960).
116. Ἡ ἐν Κρήτῃ συνωμοσία τοῦ Σήφη Βλαστοῦ (1453-1454) καὶ ἡ νέα συνωμοτικὴ κίνησις τοῦ 1460-1462, Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορικῇ ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀθῆναι 1960 (8ο, σσ. 172+πίν. Α' - Ζ').
Περιέχει τὸν ἀρ. 106 (σσ. 206-272). Βλ. τοὺς ἀρ. 146 καὶ 294.

117. Στέφανος Κατράριος, ὁ πρῶτος γνωστός Ἑλληνας νοτάριος τῆς Χίου. Ἐνα ἀνέκδοτο ἔγγραφο τοῦ (τοῦ ἔτους 1446) ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς Βενετίας, *Εἰς μνήμην Κ. Ἀμάντου. 1874-1960*, Ἀθήναι, Τυπογραφεῖον Μηνᾶ Μυρτίδη, 1960, σσ. 265-271+1 πίν. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1960).
118. Ἐπιστημονικαὶ ἀποστολαὶ κατὰ τὸ ἔτος 1960. Α'. Ἐκθεσις Μ. Ι. Μανούσακα, διευθυντοῦ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 10 (1960), 203-217. (Ἀνάτυπο: Ἐπιστημονικαὶ ἀποστολαὶ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1960. Ἐκθεσις Μ. Ι. Μανούσακα, Διευθυντοῦ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, Ἀθῆναι, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1960).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 121. Ὁ τόμος εἶχε παραμείνει ἡμιτελής καὶ κυκλοφόρησε φωτοαντυπωμένος τὸ 1997.
119. Συνοπτικὴ ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1960, *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 10 (1960), 235-236.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 120. Ὁ τόμος εἶχε παραμείνει ἡμιτελής καὶ κυκλοφόρησε φωτοαντυπωμένος τὸ 1997.
120. Συνοπτικὸν σημείωμα περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1960, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 35 (1960), 482-483.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 119.
121. Ἐπιστημονικαὶ ἀποστολαὶ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1960. Α'. Ἐκθεσις Μ. Ι. Μανούσακα, διευθυντοῦ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 35 (1960), 498-509. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1960).
Ἐκθεση γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ στὴ Ρώμη, Μιλάνο, Παρίσι, Βιέννη, Βενετία καὶ Πάντοβα. Πρβλ. ἀρ. 118.

1961

122. Βενετικὰ ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης τοῦ 14ου-16ου αἰῶνος (Πρωτοπαπάδες καὶ πρωτοψάλται Χάνδακος), *Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος* 15 (1961), 149-233 καὶ 457-458. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1960).
123. Ἡ διαθήκη τοῦ Ἀγγέλου Ἀκοτάντου (1436), ἀγνώστου Κρητικοῦ ζωγράφου, *Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*, περ. Δ', 2 (1960-1961), 139-151+πίν. 52-53. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1961).
124. Μέτρα τῆς Βενετίας ἔναντι τῆς ἐν Κρήτῃ ἐπιρροῆς τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως κατ' ἀνέκδοτα βενετικὰ ἔγγραφα (1418-1419), Ἐ-

πετηρίς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 30 (1960-1961), 85-144 καὶ 704. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1960).

125. Ββκ: Hélène Glykatzi-Ahrweiler, Recherches sur l'administration de l'empire byzantin aux IXe-IXe siècles, *Bulletin de Correspondance Hellénique* 84/1 (1960), 1-111 (καὶ σὲ ἰδιαιτέρο τεῦχος), Ἑπετηρίς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 30 (1960-1961), 632-637. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1960).

Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μαζί μὲ τὸν ἀρ. 126.

126. Ββκ: Charles Astruc - Marie Louise Concasty, *Bibliothèque Nationale, Département des Manuscrits. Catalogue des Manuscrits Grecs. Troisième partie: Le Supplément Grec. Tome III: Nos 901-1371*, Paris, Bibliothèque Nationale, 1960, Ἑπετηρίς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 30 (1960-1961), 638-643. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου, 1960).

Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μαζί μὲ τὸν ἀρ. 125.

1962

127. Βασιλεὺς ὁ Ροδολῖνος, τραγωδία Ἰωάννη - Ἀνδρέα Τρωῆλου (1647), πράξεις Γ' - Δ'. Πρώτη παρουσίαση (μὲ εἰσαγωγικὸ σημείωμα), *Θέατρο, Χρόνος Α'*, τεῦχ. 4, Ἰούλιος - Αὐγούστος 1962, 8-23.

Στις σσ. 9-12: Γενικὲς πληροφορίες γιὰ τὸν ποιητὴ καὶ τὸ ἔργο του. Στις σσ. 13-23: Τὸ κείμενο τῶν πράξεων Γ' - Δ' σὲ πρώτη ἔκδοση. Βλ. τοὺς ἀρ. 61, 72, 133, 134, 216 καὶ 355.

128. Γεννάδιος Μονεμβασίας τοῦ 1592 καὶ ὄχι τοῦ 1502, *Πελοποννησιακὰ* 5 (1962), 137-145 + εἰκ. 1-3. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι, Τυπογραφεῖον Σπυροπούλου, 1961).

Συμπλήρωμα στὸν ἀρ. 104.

129. Ἕνα παλιὸ ἰδιωτικὸ γράμμα (1420;) σὲ κρητικὴ διάλεκτο. Τὰ παράπονα τοῦ ξενιτεμένου Μανουὴλ Χαντακίτη γιὰ τὴν ἀπονιὰ τοῦ πατέρα του, *Κρητικὴ Πρωτοχρονιά* 2 (1962), 35-39. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα, Στοιχειοθετήθηκε καὶ τυπώθηκε στὸ Ἐκδοτικὸ Τυπογραφεῖο Α. Κουλουφάκου Ἀγ. Παύλου 28, τηλ. 812-449, 1962, σσ. 8).

130. Νέα στοιχεῖα γιὰ τὸ Νικόλαο Σόρβολο, λιμενάρχη τοῦ Χάνδακα καὶ ἐμπειροτέχνη στὴν ὑπηρεσία τῆς Βενετίας, *Κρητικὰ Χρονικὰ* 15-16/2 (1961-1962): *Πεπραγμένα τοῦ Α' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, τεῦχ. 2, σσ. 140-155 καὶ τεῦχ. 3, σ. 319. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1963).

131. Λόγος εἰς τὰ ἀποκαλυπτῆρια τῆς στήλης τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Φωκᾶ ἐκφωνηθεὶς ἐν Ἡρακλείῳ τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1961 ἐξ ὀνόματος

- τῆς Ἑταιρίας Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν, *Κρητικά Χρονικά* 15-16/3 (1961-1962): *Πεπραγμένα τοῦ Α' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, τεύχ. 3, σσ. 251-262. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1963).
132. Ἡ πρώτη ἄδεια (1456) τῆς βενετικῆς Γερουσίας γιὰ τὸ ναὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας καὶ ὁ καρδινάλιος Ἰσίδωρος, *Θησαυρίσματα* 1 (1962), 109-118. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1962).
133. Σημείωμα γιὰ τὸ «Βασιλέα Ροδολίνου», Ὁργανισμὸς Ἐθνικοῦ Θεάτρου. Ὁδεδειγὸν Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Ἑβδομάς Κρητικοῦ Θεάτρου (18-24 Ἰουλίου 1962), σσ. [3]-[9].
Πρόγραμμα Θεάτρου. Βλ. τοὺς ἀρ. 61, 72, 127, 134, 216 καὶ 355.

1963

134. Ἀνέκδοτα βενετικά ἔγγραφα (1618-1639) γιὰ τὸν Ἰωάννη - Ἀνδρέα Τρώιλο, τὸν ποιητὴ τοῦ «Ροδολίνου», *Θησαυρίσματα* 2 (1963), 63-77. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1963).
Βλ. τοὺς ἀρ. 61, 72, 127, 133, 216 καὶ 355.
135. Δυὸ παλιῆς Κρητικῆς διαθῆκας (1506, 1515) ἀπὸ τὰ Νοταριακὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας, *Κρητικὴ Πρωτοχρονιά* 3 (1963), 73-79. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα 1963).
136. Τὰ ἔγγραφα τῶν Χορτάτσηδων τῆς Σμύρνης (Συλλογὴ Whittall), *Μικρασιατικά Χρονικά* 10 (1963), 9-88. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα 1962).
Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 81.
137. Ἑλληνικὰ χειρόγραφα καὶ ἔγγραφα τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Βιβλιογραφία, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 32 (1963), 377-419. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Μυρτίδου 1963).
Βελτιωμένη ἔκδοσις τοῦ ἀρ. 96. Πρβλ. ἀρ. 93 καὶ 94. Βλ. τοὺς ἀρ. 63 καὶ 195.
138. Ὁ Μαρκαντώνιος Βιάρος (1542-μετὰ τὸ 1604) καὶ ὁ χρόνος συγγραφῆς τῶν δραμάτων τοῦ Γεωργίου Χορτάτση, *Κρητικά Χρονικά* 17 (1963), 261-282. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀ. Γ. Καλοκαιρινός, 1964).
Βλ. καὶ ἀρ. 102.
139. Ἡ ὁμιλία τοῦ νεκροῦ βασιλιᾶ. Ἀνέκδοτο στιχοῦργημα τοῦ ΙΕ' αἰῶνα, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς ἐκδιδομένη ὑπὸ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης 8 (1963): *Μνημόσυνον Μανόλη Τριανταφυλλίδη*, 293-314. (Ἀνάτυπο: Θεσσαλονίκη, Ἀριστοτελεῖον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, 1963).
140. Ἡ παρουσίασις ἀπὸ τὸν Ἰανὸ Λάσκαρη τῶν πρώτων μαθητῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου τῆς Ρώμης στὸν πάπα Λέοντα Ι' (15 Φεβρουαρίου

1514), *Ὁ Ἐραριστής* 1 (1963), 161-172+πίν. 1-2. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα 1963).

Βλ. τὸν ἀρ. 103.

141. Ἡ πρώτη ἐμπορική παροικία τῶν Βενετῶν στὰ Παλάτια (Μίλητο) τῆς Μ. Ἀσίας. (Ἐνα ἑλληνικό ἐγγραφο τοῦ 1355), *Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*, περ. Δ', 3 (1962-1963), 231-240+πίν. 67. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1963).

1964

142. Ἀνέκδοτος ἐπιστολή καὶ ἄγνωστος εἰκὼν τοῦ Φιλοθέου Σκούφου, *Χαριστήριον εἰς Ἀναστάσιον Κ. Ὁρλάνδον*, τ. 1 (Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀριθ. 54), Ἀθήναι 1964, σσ. 261-277+πίν. I. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1964).
Βλ. ἀρ. 20, 26 καὶ 396.
143. Ἑλληνικά νοταριακὰ ἐγγραφα (1374-1446) ἀπὸ τὰ «Atti Antichi» τοῦ ἀρχεῖου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης, *Θησαυρίσματα* 3 (1964), 73-102+πίν. 1-2. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1965).
144. Κριτική βιβλιογραφία τοῦ Κρητικοῦ Θεάτρου, *Ἡώς*, Περ. Γ', Ἔτος 7ο, τεύχ. 76-85, 1964: Ἀφιέρωμα *Κρήτη*, 273-304.
Δεύτερη, συμπληρωμένη ἔκδοση, τοῦ ἀρ. 57. Πρβλ. ἀρ. 145.
145. *Κριτική βιβλιογραφία τοῦ «Κρητικοῦ Θεάτρου»*, Δεύτερη ἔκδοση συμπληρωμένη, Ἀθήνα 1964 (8ο, σσ. 60).
Ἀνατύπωση τοῦ ἀρ. 144. Βλ. καὶ ἀρ. 57. Στὴ σ. 59: «Τύποις: Χρήστου Σ. Χρήστου, Ἀθήναι».
146. Νέα ἐγγραφα (1454) περὶ τῆς ἐν Κρήτῃ συνωμοσίας τοῦ Σήφη Βλαστοῦ, *Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 33 (1964), 227-239. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Ἀδελφῶν Μυρτίδη, 1964).
Συμπληρωματικά στοιχεῖα στὸν ἀρ. 116. Βλ. τοὺς ἀρ. 106 καὶ 294.

1965

147. *Ἀναγραφή δημοσιευμάτων. Β'. 1960-1965*, Θεσσαλονίκη 1965 (8ο, σσ. 40).
Πολυγραφημένη ἔκδοση μὲ τυπωμένο μόνο τὸ ἐξώφυλλο καὶ τὸ ἐσώφυλλο. Κυκλοφόρησε σὲ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀντιτύπων. Καταγράφονται 32 δημοσιεύματα, μὲ τίς περιλήψεις τους, τῶν ἐτῶν 1960-1965. Πιὸ συγκεκριμένα περιλαμβάνονται οἱ ἀριθμοὶ 75-106 [ὡς ἀρ. 74 θεωρήθηκε ἡ πρώτη Ἀναγραφή (ἀρ. 114)]. Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 263.
148. Ἀνέκδοτοι στίχοι καὶ νέος αὐτόγραφος κῶδιξ τοῦ Ἰωάννου Πλουσιαδηνοῦ, *Ἀθηνᾶ* 68 (1965), 49-72 καὶ 397 (Προσθήκη). (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Ἀδελφῶν Μυρτίδη, 1965).
Βλ. τοὺς ἀρ. 87 καὶ 105.

149. *Ἐκκλήσεις (1453-1535) τῶν Ἑλλήνων λογίων τῆς Ἀναγεννήσεως πρὸς τοὺς ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος*, Λόγος ἐκφωνηθεὶς τὴν 25ην Μαρτίου 1963 εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν τελετῶν, Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1965 (8ο, σσ. 42).

Στὸ ὀπισθόφυλλο: «Τυπογραφεῖα: Ἐμμ. Σφακιανᾶκη». Βλ. ἀρ. 274.

150. *Ἡ κρητικὴ λογοτεχνία κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Βενετοκρατίας*, Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1965 (8ο, σσ. 68).

Μετάφραση στὰ ἑλληνικά, ἀνανεωμένη καὶ συγχρονισμένη, τοῦ ἀρ. 71. Βλ. τοὺς ἀρ. 70 καὶ 394. Στὸ ὀπισθόφυλλο τοῦ βιβλίου: «Τυπογραφεῖα: Ἐμμ. Σφακιανᾶκη». Στίς σσ. 66-68 δημοσιεύονται τὰ «Πρόσφατα δημοσιεύματα Μ. Ι. Μανούσακα». Οἱ σελίδες αὐτὲς κυκλοφόρησαν αὐτοτελῶς καὶ σὲ τετρασέλιδο, χωρὶς σελιδαριθμηση ἀνάτυπο.

151. Ἡ χειροτονία ἱερέων τῆς Κρήτης ἀπὸ τὸ μητροπολίτη Κορίνθου (Ἔγγραφα τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος), *Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας*, περ. Δ', 4 (1964-1965): *Εἰς μνήμην Γ. Σωτηρίου*, 317-331 + πίν. 69-70. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1964).

1966

152. Ἀγνωστα κεφάλαια τῆς παλαιότερης ἱστορίας τοῦ Ἀρκαδίου, *Νέα Ἐστία* 80 (1966), 1503-1518. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα 1966).

Συμπληρωμένη καὶ βελτιωμένη ὁμιλία πού ἔγινε στὴν «Παγκρήτια Ἀδελφότητα Μακεδονίας» (Θεσσαλονίκη, 15 Νοεμβρίου 1964). Δεύτερη, ὀριστικὴ μορφή, τοῦ ἀρ. 101. Πρβλ. ἀρ. 112, 226 καὶ 384.

153. Un poeta cretese ambasciatore di Venezia a Tunisi e presso i Turchi: Leonardo Dallaporta e i suoi componimenti poetici, *Venezia e l'Oriente fra tardo Medioevo e Rinascimento*, a cura di Agostino Peruzzi (Civiltà Europea e Civiltà Veneziana. Aspetti e problemi 4), Firenze, Sansoni, 1966, σσ. 283-307. (Ἀνάτυπο: Firenze, Sansoni, [1966]).

Βλ. τοὺς ἀρ. 67, 89, 95, 196, 291, 332, 356 καὶ 366.

1967

154. Ἀνέκδοτα χρονικὰ σημειώματα καὶ ἔγγραφα (1506-1521) τοῦ νοταρίου Ζακύνθου Θεοδώρου Ραφτοπούλου, *Πρακτικὰ Τρίτου Πανωνίου Συνεδρίου. 23-29 Σεπτεμβρίου 1965*, τ. 1, Ἐν Ἀθήναις 1967, σσ. 213-227 + πίν. 1-5. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1967).

155. Μακαρίου Φιλαδελφείας τοῦ Χρυσοκεφάλου ἀνέκδοτα χρονικὰ σημειώματα (1344-1346) εἰς δύο αὐτογράφους Μαρκιανοὺς κώδικας, *Θησαυρίσματα* 4 (1967), 7-19 + πίν. α' - ε'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1967).

Βλ. ἀρ. 157. Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τὸν ἀρ. 157.

156. Παχωμίου Ρουσάνου ἐπιστολὴ ἀνέκδοτος, *Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 35 (1966-1967), 379-380. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Ἀδελφῶν Μυρτίδη, 1967).
157. Συμπληρωματικὰ εἰς τὰ περὶ Μαρκιανῶν κωδίκων Μακαρίου Φιλαδελφείας τοῦ Χρυσοκεφάλου, *Θησαυρίσματα* 4 (1967), 223-224. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1967).
Προσθήκες στὸν ἀρ. 155. Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τὸν ἀρ. 155.
158. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ τελευταῖον τρίμηνον τοῦ 1966 καὶ τὸ ἔτος 1967, *Θησαυρίσματα* 4 (1967), 225-241. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1967).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 159. Βλ. τὸν ἀρ. 221.
159. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ τελευταῖον τρίμηνον τοῦ 1966 καὶ τὸ ἔτος 1967, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 42 (1967), 112*-126*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 158. Βλ. τὸν ἀρ. 221.

1968

160. Ἀνέκδοτα πατριαρχικὰ γράμματα (1547-1806) πρὸς τοὺς ἐν Βενετίᾳ μητροπολίτας Φιλαδελφείας καὶ τὴν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἀδελφότητα (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας, ἀρ. 3), Βενετία 1968 (4ο, σσ. κδ' + 164 + πίν. α' - κβ').
Βλ. τοὺς ἀρ. 161, 240, 334, 335 καὶ 349 (πατριαρχικὰ γράμματα), 161, 166, 172, 173, 191 καὶ 334 (μητροπολίτες Φιλαδελφείας).
161. Γράμματα πατριαρχῶν καὶ μητροπολιτῶν τοῦ ΙϚ' αἰῶνος ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος, *Θησαυρίσματα* 5 (1968), 7-22 + πίν. α' - β'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1968).
Βλ. τοὺς ἀρ. 160, 240, 334, 335 καὶ 349 (πατριαρχικὰ γράμματα), 160, 166, 172, 173, 191 καὶ 334 (μητροπολίτες Φιλαδελφείας).
162. Ἐνας κορυφαῖος τῆς ἐλληνικῆς ἐπιστήμης, *Κερκυραϊκὰ Χρονικὰ* 14 (1968): Ἀφιέρωμα εἰς Μιχαὴλ Θ. Λάσκαριν καὶ Παναγιώτην Γιωτόπουλον, 19-22. Λόγος ποῦ ἐκφωνήθηκε στίς 8 Νοεμβρίου 1965, ἐκ μέρους τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, κατὰ τὴν κηδεῖα τοῦ Μιχαήλ Θ. Λάσκαρι.
163. Προγραμματισμὸς γιὰ τὴ συστηματικὴ ἔκδοση τοῦ Ἀρχείου τοῦ Δούκα τῆς Κρήτης: ὁ πρῶτος τόμος τῶν «Missive e Responsive» (1417-1467), *Πεπραγμένα τοῦ Β' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, τ. 3 *Τμῆμα Με-*

σαιωνολογικόν, Ἐν Ἀθήναις, Φιλολογικὸς Σύλλογος «Ὁ Χρυσόστομος», 1968, σσ. 163-172. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1968).
 Βλ. τὸν ἀρ. 350.

164. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1968, *Θησαυρίσματα* 5 (1968), 255-287. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1968).
 Πρβλ. τὸν ἀρ. 165. Βλ. τὸν ἀρ. 221.
165. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1968, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 43 (1968), 210*-237*.
 Πρβλ. τὸν ἀρ. 164. Βλ. τὸν ἀρ. 221.

1969

166. Συλλογὴ ἀνεκδότων ἐγγράφων (1578-1685) ἀναφερομένων εἰς τοὺς ἐν Βενετίᾳ μητροπολίτας Φιλαδελφείας, *Θησαυρίσματα* 6 (1969), 7-112+πίν. α'-ζ'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1969).
 Βλ. τοὺς ἀρ. 160, 161, 172, 173, 191 καὶ 334.
167. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1969, *Θησαυρίσματα* 6 (1969), 301-325. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1969).
 Πρβλ. τὸν ἀρ. 168. Βλ. τὸν ἀρ. 221.
168. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1969, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 44 (1969), 223*-243*.
 Πρβλ. τὸν ἀρ. 167. Βλ. τὸν ἀρ. 221.

1970

169. La date de la mort de Marc Musurus, *Studi Veneziani* 12 (1970), 459-463. (Ἀνάτυπο: Firenze, Leo S. Olschki Editore, [1970]).
 Βλ. τὸν ἀρ. 113.
170. Αἱ δύο προσωπογραφίαι τοῦ Γαβριὴλ Σεβήρου καὶ ὁ ζωγράφος Ἐμμανουὴλ Τζανφουρνάρης, *Θησαυρίσματα* 7 (1970), 7-14+πίν. α'-γ'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1970).
 Βλ. τὸν ἀρ. 183.
171. Ἐγγραφα ἀγνώστων νοταρίων τοῦ Ρεθέμνου (1535-1550), *Κρητικὰ Χρονικὰ* 22 (1970), 285-297+πίν. σε'-ση'. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀνδρέας Γ. Καλοκαιρινός, 1970).
172. Ἡ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικὴ Κοινότης καὶ οἱ μητροπολίται Φιλαδελφείας,

- Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 37 (1969-1970), 170-210.
(Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Ἀδελφῶν Μυρτίδη, 1970).
Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μαζί μὲ τὸν ἀρ. 173. Πρβλ. τὸν ἀρ. 191. Βλ. τοὺς ἀρ. 160, 161, 166 καὶ 334.
173. Εἰς τὰ περὶ μητροπολιτῶν Φιλαδελφείας (Προσθήκη εἰς τὰς σσ. 170-210), Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 37 (1969-1970), 473-474.
(Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Ἀδελφῶν Μυρτίδη, 1970).
Ἀντίκρουση ἀπόψεων ποὺ εἶχε διατυπώσει γιὰ τὸ θέμα τῶν μητροπολιτῶν Φιλαδελφείας ὁ Ἰωάννης Ὁρ. Καλογήρου σὲ ἀνακοίνωσή του ποὺ δημοσιεύθηκε τελικὰ στὰ Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου, παραπομπὴ τοῦ ὁποίου γίνεται στὸν ἀρ. 191.
Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μαζί μὲ τὸν ἀρ. 172. Πρβλ. τὸν ἀρ. 191. Βλ. τοὺς ἀρ. 160, 161, 166 καὶ 334.
174. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Βενετίας. Στό: Ἡμερολόγιό τοῦ 1970 τῆς Ἀνωνύμου Γενικῆς Ἐταιρείας Τσιμέντων Ἡρακλῆς-Ὀλυμπος, [Ἀθήνα 1970, σσ. 1-2].
Τὸ κείμενο ἐλληνικὰ [σ. 1] καὶ ἀγγλικὰ [σ. 2].
175. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1970, Ἐκθεσίματα 7 (1970), 289-317. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1970).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 176. Βλ. τὸν ἀρ. 221.
176. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1970, Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 45 (1970), 379*-401*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 175. Βλ. τὸν ἀρ. 221.

1971

177. Ὁ ζωγράφος, οἱ ἀφιερῶται καὶ ἡ χρονολόγησις τῆς («Σταυρώσεως») τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Βενετίας (Ἐμμανουὴλ Λαμπάρδος - Μάρκος καὶ Ἀντώνιος Πάντιμος), Ἐκθεσίματα 8 (1971), 7-16+πίν. α'-δ'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1971).
Βλ. τοὺς ἀρ. 178, 185 καὶ 312. Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τὸν ἀρ. 178.
178. Προσθήκη εἰς τὰ περὶ Ἐμμ. Λαμπάρδου καὶ Μάρκου Παντίμου, Ἐκθεσίματα 8 (1971), 283-284. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1971).
Προσθήκη στὸν ἀρ. 177. Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μὲ τὸν ἀρ. 177. Βλ. τοὺς ἀρ. 185 καὶ 312.
179. Σύντομος ἐπισκόπησις τῶν περὶ τὴν βενετοκρατουμένην Κρήτην ἐρευνῶν, Κρητικὰ Χρονικὰ 23 (1971), 245-308. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης, Ἐκδότης: Ἀνδρέας Γ. Καλοκαιρινός, 1971).
Βλ. καὶ ἀρ. 192.
180. Avant-Propos. Στὸ συλλογικὸ τόμο: *Art et Société à Byzance sous les Paléologues. Actes du Colloque organisé par l'Association internationale des études byzantines à Venise en septembre 1968* (Bibliothèque

de l'Institut Hellénique d'Études Byzantines et Post-Byzantines de Venise - n. 4), Venise 1974, σσ. (XV)-XVII.

181. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1971, *Θησαυρίσματα* 8 (1971), 295-328. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1971).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 182. Βλ. τὸν ἀρ. 221.
182. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1971, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 46 (1971), 366*-393*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 181. Βλ. τὸν ἀρ. 221.

1972

183. Αὐτόγραφον τεῦχος χρονικῶν σημειωμάτων καὶ δοσοληψιῶν (1578-1588) τοῦ Γαβριὴλ Σεβήρου, *Θησαυρίσματα* 9 (1972), 7-67 + πίν. α' - β'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1972).
Βλ. τὸν ἀρ. 170.
184. Cabacio Rallo, Manilio, *Dizionario Biografico degli Italiani*, τ. 15, Roma, Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani, 1972, σσ. 669-671.
185. Τὰ κυριώτερα ἔγγραφα (1536-1599) γιὰ τὴν οἰκοδομὴ καὶ τὴ διακόσμηση τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας, *Εἰς Μνήμην Παναγιώτου Α. Μιχαηλῆ*, Ἀθῆναι, Ἐκδοσις Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Αἰσθητικῆς, 1972, σσ. 334-355 + εἰκ. 1-2. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι, Ἐκδοσις Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Αἰσθητικῆς, 1971).
Βλ. τοὺς ἀρ. 177, 178 καὶ 312.
186. Σοφία Ἀντωνιάδη (1895-1972), *Νέα Ἐστία* 91 (1972), 269-271.
Νεκρολογία. Βλ. τοὺς ἀρ. 200 καὶ 205.
187. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1972, *Θησαυρίσματα* 9 (1972), 316-340. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1972).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 188. Βλ. τὸν ἀρ. 221.
188. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1972, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 47 (1972), 345*-363*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 187. Βλ. τὸν ἀρ. 221.

1973

189. Βιβλιογραφία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Βενετίας. Μέρος Α': Γενικά, *Θησαυρίσματα* 10 (1973), 7-87. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1973).
Βλ. καὶ ἀρ. 245.

190. Calceopulo, Attanasio, *Dizionario Biografico degli Italiani*, τ. 16, Roma, Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani, 1973, σσ. 515-517.
191. La comunità greca di Venezia e gli arcivescovi di Filadelfia, *La Chiesa Greca in Italia dall' VIII al XVI secolo. Atti del Convegno Storico Interecclesiale (Bari, 30 apr.- 4 magg. 1969)*, τ. 1 (Italia Sacra. Studi e documenti di storia ecclesiastica 20), Padova, Editrice Antenore, 1973, σσ. 45-85+85-87 (Nota aggiuntiva). (Ἀνάτυπο: Padova, Editrice Antenore, via G. Rusca, [1973]).
Στὰ ἰταλικά οἱ ἀρ. 172 καὶ 173. Βλ. τοὺς ἀρ. 160, 161, 166 καὶ 334.
192. L'isola di Creta sotto il dominio veneziano. Problemi e ricerche, *Venezia e il Levante fino al secolo XV. Atti del I Convegno Internazionale di Storia della Civiltà Veneziana promosso e organizzato dalla Fondazione Giorgio Cini (Venezia, 1-5 giugno 1968)*, τ. 1/2 *Storia - Diritto - Economia*, a cura di Agostino Pertusi, Firenze, Leo S. Olschki Editore, MCMLXXIII, σσ. 473-514. (Ἀνάτυπο: Firenze, Leo S. Olschki Editore, MCMLXXIII).
Στὰ ἰταλικά ὁ ἀρ. 179.
193. Libri greci stampati a Venezia, *Venezia. Città del libro. Cinque secoli di editoria veneta e rassegna dell'editoria italiana contemporanea*. Sotto il patrocinio della Presidenza del Consiglio dei Ministri, Venezia, Isola di San Giorgio Maggiore 2 settembre - 7 ottobre 1973, σσ. 89-93.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 194. Πρὶν ἀπὸ τὸ ἄρθρο, δημοσιεύεται στὴ σ. 87 τὸ ἐνημερωτικὸ σημείωμα: Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postbizantini. Palazzo Flanghini al Ponte dei Greci. Τὸ σημείωμα ἔχει συνταχθεῖ προφανῶς ἀπὸ τὸ συγγραφέα. Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 289.
194. Libri greci stampati a Venezia, *Venezia. Città del libro. Cinque secoli di editoria veneta e mostra dell'editoria italiana contemporanea*. Sotto il patrocinio della Presidenza del Consiglio dei Ministri. Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postbizantini, *Mostra di libri greci stampati a Venezia appartenenti all'Istituto*, 2 settembre - 7 ottobre 1973, σσ. [3]-[7].
Πρβλ. τὸν ἀρ. 193. Στὸ φυλλάδιο, ἀνάτυπο οὐσιαστικὰ χωρὶς σελιδαρίθμηση, ἀπὸ τὸ προηγούμενο τομίδιο, μετὰ τὸ ἄρθρο ἔπονται στὴ σσ. [9]-[20]: Catalogo. I.- Libri greci stampati a Venezia. II.- Manoscritti greci miniati. III.- Bibliografia recente sui libri greci stampati a Venezia. IV.- Pubblicazioni dell'Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postbizantini di Venezia. Καὶ αὐτὲς οἱ σελίδες ἔχουν συνταχθεῖ προφανῶς ἀπὸ τὸ συγγραφέα. Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 289.
195. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Λίνο Πολίτη, *Συμπληρωματικοὶ κατάλογοι χειρογράφων Ἀγίου Ὁρους* (Ἑλληνικά. Περιοδικὸν σύγγραμμα Ἐταιρείας

- Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Παράρτημα 24), *Θεσσαλονίκη* 1973 (8ο, σσ. κδ' + 312 + πίν. 31).
- *Αναδημοσιεύεται, βελτιωμένος, καὶ ὁ ἀρ. 63. Βλ. ἀρ. 93, 94, 96 καὶ 137.
196. Τὸ «Ἵπομνηστικὸν» τοῦ Λεονάρδου Ντελλαπόρτα καὶ τὸ περὶ πρότυπὸ του, *Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 39-40 (1972-1973): *Λειμῶν. Τιμητικὴ προσφορὰ τῷ Καθηγητῇ Νικολάῳ Β. Τομαδάκη Γενικῶ Γραμματεὶ τῆς Ἑταιρείας καὶ Διευθυντῇ τῆς Ἐπετηρίδος*, 60-74. (**Ανάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον Ἀδελφῶν Μυρτίδη, 1973*). Βλ. τοὺς ἀρ. 67, 89, 95, 153, 291, 332, 356 καὶ 366.
197. Προλογικὸν σημείωμα. Στὸ βιβλίον: Β. Ν. Τατάκη, *Γεράσιμος Βλάχος ὁ Κρητῆς (1605/7-1685) φιλόσοφος, θεολόγος, φιλόλογος* (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας, ἀρ. 5), Βενετία 1973, σσ. ια' - ιβ'. Βλ. τὸν ἀρ. 65.
198. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1973, *Θησαυρίσματα* 10 (1973), 381-409. (**Ανάτυπο: Βενετία 1973*). Πρβλ. τὸν ἀρ. 199. Βλ. τὸν ἀρ. 221.
199. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1973, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 48 (1973), 242*- 261*. Πρβλ. τὸν ἀρ. 198. Βλ. τὸν ἀρ. 221.

1974

200. Ἀναγραφή δημοσιευμάτων Σοφίας Ἀντωνιάδη, *Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδη* (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας, ἀρ. 6), Βενετία 1974, σσ. κζ' - λη'. (**Ανάτυπο: Βενετία 1974*). Βλ. τοὺς ἀρ. 186 καὶ 205.
201. Δανιὴλ Φουρλάνος (1550 ci.- 1592). Ἐνας λησμονημένος λόγιος τοῦ Ρεθέμνου, *Πεπραγμένα τοῦ Γ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου (Ρέθυμνον, 18-23 Σεπτεμβρίου 1971)*, τ. 2 *Βυζαντινοὶ καὶ Μέσοι Χρόνοι*, Ἐν Ἀθήναις 1974, σσ. 184-206. (**Ανάτυπο: Ἐν Ἀθήναις 1974*).
202. Ἑλληγες ζωγράφοι ἐν Βενετία μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα, *Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδη* (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας, ἀρ. 6), Βενετία 1974, σσ. 212-226. (**Ανάτυπο: Βενετία 1974*).
203. Ἐπιτροπικὸν Μητροφάνους Καισαρείας, πατριαρχικοῦ ἐξάρχου εἰς Βενετίαν (1549), *Θησαυρίσματα* 11 (1974), 7-20 + πίν. α'. (**Ανάτυπο: Βενετία 1974*).

204. Lepanto e i Greci, *Il Mediterraneo nella seconda metà del '500 alla luce di Lepanto*, a cura di Gino Benzoni, Firenze, Leo S. Olschki Editore, 1974, σσ. 215-241. (Ἀνάτυπο: Firenze, Leo S. Olschki Editore, MCMLXXIV).
205. Πρόλογος. Στὸν τόμο: *Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδης* (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας, ἀρ. 6), Βενετία 1974, σσ. ιγ' - ιδ'.
Βλ. τοὺς ἀρ. 186 καὶ 200.
206. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1974, *Θησαυρίσματα* 11 (1974), 358-389. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1974).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 207. Βλ. τὸν ἀρ. 221.
207. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1974, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 49 (1974), 426*- 458*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 206. Βλ. τὸν ἀρ. 221.

1975

208. Ἀποκατάσταση τοῦ πρώτου δημοσιευμένου (1854 [= 1584]) ἑλληνικοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, *Φίλτρα. Τιμητικὸς τόμος Σ. Γ. Καρωμένου*, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 255-274. (Ἀνάτυπο: Θεσσαλονίκη 1975).
Βλ. τὸν ἀρ. 278.
209. Μελετίου Πηγᾶ ἀνέκδοτον γράμμα πρὸς τὸν Δόγην Pasquale Cicogna καὶ τὴν Γερουσίαν τῆς Βενετίας (26 Σεπτ. 1590), *Θησαυρίσματα* 12 (1975), 7-13+πίν. α' - β'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1975).
Βλ. καὶ ἀρ. 40.
210. Avant-Propos. Στὸ βιβλίον: André Grabar, *Les revêtements en or et en argent des icônes byzantines du moyen age* (Bibliothèque de l'Institut Hellénique d'Études Byzantines et Post-Byzantines de Venise - n. 7), Venise 1975, σσ. [XV]-XVII.
211. Πρόλογος. Στὸ λεύκωμα: Μανόλη Χατζηδάκη, *Εἰκόνες τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Συλλογῆς τοῦ Ἰνστιτούτου. Λεύκωμα VIII+79 πινάκων* (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας, ἀρ. 8), Βενετία 1975, σσ. X-XIII.
Ἐπίσης πρόλογος στὰ ἑλληνικά (σσ. XI καὶ XIII) καὶ γαλλικά (σσ. X καὶ XII).
212. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Γ. Ι. Κουρμούλη, [Πρόλογος], *Πεπραγμένα τοῦ Γ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου (Ρέθυμνον, 18-23 Σεπτεμβρίου 1971)*, τ. 3 *Νεώτεροι Χρόνοι*, Ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. VII-VIII.
Βλ. ἀρ. 213.

213. Εισήγησις τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Συνεδρίου καθηγητοῦ κ. Μ. Ι. Μανούσακα, *Πεπραγμένα τοῦ Γ' Διεθοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου (Ρέθυμνον, 18-23 Σεπτεμβρίου 1971)*, τ. 3 *Νεώτεροι Χρόνοι*, Ἐν Ἀθήναις 1975, σσ. LXXI-LXXIII.
Βλ. ἀρ. 212.
214. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1975, *Θησαυρίσματα* 12 (1975), 356-382. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1975).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 215. Βλ. τὸν ἀρ. 221.
215. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1975, *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 50 (1975), 285*- 312*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 214. Βλ. τὸν ἀρ. 221.

1976

216. Εἰσαγωγή. Στὴ φωτοτυπικὴ ἔκδοσι τοῦ βιβλίου: Ἰωάννου Ἀνδρέα Τρωῦλου, *Βασίλειος ὁ Ρωδολίτιος. Τραγωδία*. Βενετία, παρὰ Ἰωάννη Ἀντωνίου τῷ Ἰουλιανῷ 1647. Πρόλογος: Francis R. Walton. Εἰσαγωγή: Μ. Ι. Μανούσακας (Θησαυροὶ τῆς Γενναδείου Ι), Ἀθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη - Ἀμερικανικὴ Σχολὴ Κλασικῶν Σπουδῶν, 1976, σσ. XII-XXVI. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη - Ἀμερικανικὴ Σχολὴ Κλασικῶν Σπουδῶν, 1976).
Βλ. τοὺς ἀρ. 61, 72, 127, 133, 134 καὶ 355.
217. Ἑλληνικὸν Ἰνστιτούτον Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας. Ὅδηγὸς τοῦ Μουσείου τῶν εἰκόνων καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, Ἱστορικὴ εἰσαγωγή Μ. Ι. Μανούσακα. Περιγραφικὸς κατάλογος Ἀθ. Δ. Παλιούρα, Βενετία 1976 (8ο, σσ. 64+ἔγχρ. πίν. α'- λβ').
Ἡ Ἱστορικὴ εἰσαγωγή στὶς σσ. 9-24. Πρβλ. τὴν ἔκδοσι τοῦ ἴδιου καταλόγου στὰ ἀγγλικά (ἀρ. 218) καὶ ἰταλικά (ἀρ. 345). Βλ. καὶ τοὺς ἀρ. 260, 265, 313, 314 καὶ 317.
218. *The Hellenic Institute of Byzantine and Post-Byzantine Studies in Venice. Guide to the Museum of Icons and the Church of St. George*, Historical Introduction by M. Manoussacas. Descriptive Catalogue by Ath. Paliouras, Venice 1976 (8ο, σσ. 64+ἔγχρ. πίν. α'- λβ').
Ἡ Ἱστορικὴ εἰσαγωγή στὶς σσ. 9-24. Πρβλ. τὴν ἔκδοσι τοῦ ἴδιου καταλόγου στὰ ἑλληνικά (ἀρ. 217) καὶ ἰταλικά (ἀρ. 345). Βλ. καὶ τοὺς ἀρ. 260, 265, 313, 314 καὶ 317.
219. Sept lettres inédites (1492-1503) du recueil retrouvé de Jean Grégoropoulos, *Θησαυρίσματα* 13 (1976), 7-39+πίν. α'- β'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1976).
Βλ. τοὺς ἀρ. 76, 113, 264 καὶ 389.

220. Avant-Propos. Στὸ βιβλίο: Elisabeth Santschi, *Régestes des arrêts civils et des mémoriaux (1363-1399) des archives du Duc de Crète* (Bibliothèque de l'Institut Hellénique d'Études Byzantines et Post-Byzantines de Venise - n. 9), Venise 1976, σσ. IX-X.
221. Ἑλληνικὸν Ἰνστιτούτον Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας. Σύνοψις πεπραγμένων τῆς τελευταίας δεκαετίας (1966-1975), Βενετία 1976 (8ο, σσ. 56).
Στὸ ἀνυπόγραφο τεῦχος συνοψίζονται τὰ πεπραγμένα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας κατὰ τὰ ἔτη 1966-1975. Βλ. τοὺς ἀρ. 158, 159, 164, 165, 167, 168, 175, 176, 181, 182, 187, 188, 198, 199, 206, 207, 214 καὶ 215. Τμήματα τοῦ τεύχους περιέχονται στοὺς ἀρ. 301, 302 καὶ 317.
222. Ἐκθεση πεπραγμένων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας κατὰ τὸ ἔτος 1976, *Θησαυρίσματα* 13 (1976), 319-346. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1976).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 223.
223. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1976, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 51 (1976), 334*-363*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 222.

1977

224. Σὲ συνεργασία μὲ τοὺς H.- G. Beck καὶ A. Pertusi, Presentazione. Στὸ συλλογικὸ ἔργο: *Venezia. Centro di mediazione tra Oriente e Occidente (secoli XV-XVI). Aspetti e problemi*, a cura di Hans-Georg Beck - Manoussos Manoussacas - Agostino Pertusi, Firenze, Leo S. Olschki Editore, MCMLXXVII, σσ. VII-VIII.
225. Τὸ ΙΔ' Διεθνὲς Συνέδριον Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ San Francisco (22-29 Αὐγ. 1975) καὶ ἡ ἑλληνικὴ συμμετοχή, *Βυζαντινά* 9 (1977), 491-502. (Ἀνάτυπο: Θεσσαλονίκη 1977).
226. Ἄγνωστα κεφάλαια τῆς παλαιότερης ἱστορίας τοῦ Ἀρκαδίου, *Κρητικὰ θέματα. Μηνιαία Παγκρήτια Ἐπιθεώρηση*, τευχ. 1, Ἀθήνα, Φλεβάρη 1977: Ἐνθετο. Κρητικὰ θέματα. Ἀφιέρωμα 1. Τὸ Ἀρκάδι. Σειρὰ Κρητικῆς Βιβλιοθήκης, 2-17.
Ἀναδημοσίευση τοῦ ἀρ. 152. Πρβλ. ἀρ. 101, 112 καὶ 384.
227. Ἡ λειτουργία τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς [στὸ Ρέθυμνο] ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου. Οἱ χθεσινὲς δηλώσεις τοῦ κ. Μ. Μανούσασκα, ἔφημ. *Ρεθιμιώτικα Νέα*, Ρέθυμνο, 17 Σεπτεμβρίου 1977.
Βλ. τοὺς ἀρ. 228, 229, 236, 237, 248, 256, 257 καὶ 259.
228. Ἀρχισαν τὰ μαθήματα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς [στὸ Ρέθυμνο]. Ἡ προ-

- σφώνηση του Προέδρου τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς κ. Μ. Μανούσακα, ἔφημ. *Κρητικὴ Ἐπιθεώρησης*, Ρέθυμνο, 10 Νοεμβρίου 1977.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 229. Βλ. τοὺς ἀρ. 227, 236, 237, 248, 256, 257 καὶ 259.
229. Ἄρχισαν τὰ μαθήματα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς [στὸ Ρέθυμνο]. Ἡ προσφώνηση τοῦ Προέδρου τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς κ. Μ. Μανούσακα, ἔφημ. *Ρεθεμνιώτικα Νέα*, Ρέθυμνο, 10 Νοεμβρίου 1977.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 228. Βλ. τοὺς ἀρ. 227, 236, 237, 248, 256, 257 καὶ 259.
230. Ἐκθεση πεπραγμένων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας κατὰ τὸ ἔτος 1977, *Θησαυρίσματα* 14 (1977), 289-323. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1977).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 231.
231. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετία Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1977, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 52 (1977), 263*- 298*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 230.

1978

232. Ἀλληλογραφία τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας (1641-1647) μετὰ τοὺς ἡγεμόνες τῆς Βλαχίας καὶ τῆς Μολδαβίας (ἀπὸ τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τῆς), *Θησαυρίσματα* 15 (1978), 7-29+πίν. α'- γ'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1978).
233. Ὁ Ἀναστάσιος Ὀρλάνδος καὶ ἡ διεθνὴς ἐπιστῆμη, Ἀναστάσιος Ὀρλάνδος. Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἔργον του, Ἀθῆναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1978, σσ. 161-172. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1978).
234. Τὸ ἱστορικὸ καὶ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Στεφάνου Ξανθοῦδιδου (1864-1928), *Νέα Ἐστία* 104 (1978), 1468-1474.
Ὁμιλία στὸ φιλολογικὸ μνημόσυνο ποὺ ὀργάνωσε ὁ Δῆμος Ἡρακλείου στίς 18 Σεπτεμβρίου 1978 μετὰ τὴν εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης πενήντα χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Στέφανου Ξανθοῦδιδου. Βλ. τοὺς ἀρ. 21 καὶ 62.
235. Problèmes de l'épistolographie néohellénique, *Atti dello VIII Congresso Internazionale di Studi Bizantini. Palermo 3-10 aprile 1951*, τ. 1 *Filologia - Letteratura - Linguistica - Storia - Numismatica* (Studi Bizantini e Neellenici, a cura di Silvio Giuseppe Mercati, volume Settimo), Roma 1953, Kraus Reprint Nendeln/Liechtenstein 1978, σσ. 147-152.
Ἀνατύπωση τοῦ ἀρ. 60.
236. Ἡ προσφώνηση τοῦ Καθηγητῆ κ. Μαν. Μανούσακα στὸν πρῶτο ἐπίσημο ἑορτασμὸ τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης, ἔφημ. *Κρητικὴ Ἐπιθεώρησης*, Ρέθυμνο, 31 Ἰανουαρίου 1978.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 237. Βλ. τοὺς ἀρ. 227, 228, 229, 248, 256, 257 καὶ 259.

237. Ἡ προσφώνηση τοῦ Καθηγητῆ κ. Μαν. Μανούσακα στὸν πρῶτο ἐπίσημο ἑορτασμὸ τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης, ἐφημ. *Ρεθεμνιώτικα Νέα*, Πέθουμο, 31 Ἰανουαρίου 1978.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 236. Βλ. τοὺς ἀρ. 227, 228, 229, 248, 256, 257 καὶ 259.
238. Ἐκθεση πεπραγμένων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας κατὰ τὸ ἔτος 1978, *Θησαυρίσματα* 15 (1978), 315-341. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1978).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 239.
239. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1978, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 53 (1978), 433*- 461*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 238.

1979

240. Γράμματα τῶν τελευταίων οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν (1878-1950) πρὸς τὴν Ἑλληνικὴ Κοινότητα τῆς Βενετίας, *Θησαυρίσματα* 16 (1979), 7-38. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1979).
Βλ. τοὺς ἀρ. 160, 161, 334, 335 καὶ 349.
241. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν André Grabar, *L'illustration du manuscrit de Skylitzès de la Bibliothèque Nationale de Madrid* (Bibliothèque de l'Institut Hellénique d'Études Byzantines et Post-Byzantines de Venise - n. 10), Venise 1979 (4o, σσ. XXII+210+ἔγχρ. πίν. 40+πίν. 272).
242. Ἐκθεση πεπραγμένων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας κατὰ τὸ ἔτος 1979, *Θησαυρίσματα* 16 (1979), 393-422. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1979).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 243.
243. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1979, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 54 (1979), 452*- 483*.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 242.

1980

244. Ἀνέκδοτα γράμματα τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου στὸν Hubert Pernot (1920-1928), *Μελετήματα γύρω ἀπὸ τὸν Βενιζέλο καὶ τὴν ἐποχὴ του*, Μὲ τὴν ἐποπτεία Θάνου Βερέμη καὶ Ὀδυσσέα Δημητρακόπουλου (Δοκίμιο -Ἱστορία 1) Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Φιλιππότη, 1980, σσ. 641-651. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Φιλιππότη, 1980, σσ. 16).
245. Βιβλιογραφία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Βενετίας. Μέρος Α'. Γενικά. Συμπλή-

- ρωμα (1973-1980), *Θησαυρίσματα* 17 (1980), 7-21. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1980).
 Συμπλήρωμα στὸν ἀρ. 189.
246. Creta Sacra, *Ateneo Veneto*, ἔτος XVIII Νέα Σειρά, τ. 18, ἀρ. 1-2, Ἰανουάριος - Δεκέμβριος 1980, 51-52. (Ἀνάτυπο: [Venezia] 1980).
 Γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ βενετοῦ ἱστορικοῦ Flaminio Corner στὴν ἑλληνικὴ ἱστοριογραφία.
247. Ἡ «Ἐπιτομὴ τῆς Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας» τοῦ Νεκταρίου Ἱεροσολύμων καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῆς. Στὴν ἐπανέκδοση τοῦ βιβλίου: *Ἐπιτομὴ τῆς Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας*. Διαλαμβάνουσα τὰ τοῦ ἀγίου καὶ θεοβαδίστου ἄρουρ Σινᾶ καὶ τὰ τοῦ ἐκεῖσε οἰκοδομηθέντος θεοδοξάστου μοναστηρίου, τὰ τῶν βασιλείων πάσης γῆς Αἰγύπτου μέχρι Μωάμεθ καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἕως τοῦ σουλτάνου Σελῆμ καὶ τῶν περὶ Σελῆμ. Συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων Νεκταρίου τοῦ Κρητός, ἐπανεκδομένη νῦν, ἀναλώμασι μὲν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, μετ' εἰσαγωγικοῦ δὲ μελετήματος τοῦ Μ. Ι. Μανούσακα, ὡς καὶ ἀναλυτικοῦ εὔρετηρίου ὑπὸ Ἀδ. Ἀνεστίδη, ἐπιμελεία τοῦ Παν. Φ. Χριστοπούλου (Ἐκδόσεις Ἱ. Μονῆς τοῦ θεοβαδίστου Ὀρους Σινᾶ, 4), Ἐν Ἀθήναις, ἀλφ', σσ. IX-L.
 Ἀνατύπωση τοῦ ἀρ. 35. Βλ. τοὺς ἀρ. 33 καὶ 58.
248. Ὁρόσημο γιὰ τὴν Κρήτη καὶ τὴν Ἑλλάδα τὸ νέο Πανεπιστήμιο, *Σύνδεσμος. Περιοδικὸ τοῦ Συνδέσμου Κρητῶν Ἐπιστημόνων*, Ἔτος Α', ἀρ. φύλλου 1, Ἀθήνα, Ἰούνιος 1980, 2-3.
 Βλ. τοὺς ἀρ. 227, 228, 229, 236, 237, 248, 256, 257 καὶ 259.
249. Ἐκθεση πεπραγμένων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας κατὰ τὸ ἔτος 1980, *Θησαυρίσματα* 17 (1980), 329-356. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1980).
 Πρβλ. τὸν ἀρ. 250.
250. Ἐκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν κατὰ τὸ ἔτος 1980, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 55 (1980), 494*-523*.
 Πρβλ. τὸν ἀρ. 249.

1981

251. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Arnold F. van Gemert, Ὁ δικηγόρος τοῦ Χάντακα Στέφανος Σαχλίκης ποιητῆς τοῦ ΙΔ' καὶ ὄχι τοῦ ΙΕ' αἰώνα, *Πεπραγμένα τοῦ Δ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου (Ἡράκλειο, 29 Αὐγούστου - 3 Σεπτεμβρίου 1976)*, τ. 2 *Βυζαντινοὶ καὶ Μέσοι Χρόνοι*, Ἀθήνα, Πανεπιστήμιον Κρήτης, 1981, σσ. 215-231. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα 1981).
 Ἀπὸ τὸν Μ. Ι. Μανούσακα εἶναι συνταγμένο τὸ Α' μέρος (σσ. 215-217). Βλ. τοὺς ἀρ. 325 καὶ 356.

252. Structure sociale de l'hellénisme post-byzantin, *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* 31 (1981): XVI. *Internationaler Byzantinistenkongress (Wien, 4-9, Oktober 1981). Akten* I/2, 791-821. (Ἀνάτυπο: Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1981).
253. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Ν. Μ. Παναγιωτάκη, Ἡ φιλομεταρρυθμιστικὴ δράση τοῦ Φραγκίσκου Πόρτου στὴ Μόδενα καὶ στὴ Φερράρα καὶ ἡ δίκη του ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Ἐξέταση τῆς Βενετίας (1536-1559), *Θησαυρίσματα* 18 (1981), 7-118. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1981).
Βλ. τὸν ἀρ. 261.
254. Τὰ χωριά Λίμνες καὶ Βραχάσι Μεραμπέλλου καὶ ὁ κώδικας Lond. Addit. 17474, *Κρητολογία* 12-13 (1981), 169-174. (Ἀνάτυπο: Βραχάσι Κρήτης 1981).
255. Un acte de donation à l'église Sainte-Kyriakè de Mouchli (1457), *Travaux et Mémoires* 8 (1981): *Hommage à M. Paul Lemerle*, 315-319+πίν. I. (Ἀνάτυπο: Paris, Éditions E. de Boccard, 1981).
256. Εἰσήγηση τοῦ Μανούσου Μανούσακα Προέδρου τῆς Δ. Ε. τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης κατὰ τὴν τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τῆς προτομῆς τοῦ Γ. Ν. Χατζιδάκι στὸ Ρέθυμνο στίς 10 Μαΐου 1981, ἔφημ. *Κρητικὴ Ἐπιθεώρησης*, ἀρ. φύλλου 10514, Ρέθυμνο, Τρίτη 12 Μαΐου 1981, σ. 1 καὶ 4.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 257. Βλ. τοὺς ἀρ. 227, 228, 229, 236, 237, 248 καὶ 259.
257. Εἰσήγηση τοῦ Μανούσου Μανούσακα Προέδρου τῆς Δ. Ε. τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης κατὰ τὴν τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τῆς προτομῆς τοῦ Γ. Ν. Χατζιδάκι στὸ Ρέθυμνο στίς 10 Μαΐου 1981, ἔφημ. *Ρεθεμνιώτικα Νέα*, ἀρ. φύλλου 2595, Ρέθυμνο, Τρίτη 12 Μαΐου 1981, σ. 1.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 256. Βλ. τοὺς ἀρ. 227, 228, 229, 236, 237, 248 καὶ 259.
258. Ἐκθεση πεπραγμένων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας κατὰ τὸ ἔτος 1981, *Θησαυρίσματα* 18 (1981), 337-365. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1981).
259. [Πρόλογος]. Στὸ πολυγραφημένο τεῦχος: *Φιλοσοφικὴ Σχολή. Ὁδηγὸς Σπουδῶν*, Ρέθυμνο 1981, σ. [1].
Βλ. τοὺς ἀρ. 227, 228, 229, 236, 237, 248, 256 καὶ 257.

1982

260. Aperçu d'une histoire de la colonie grecque orthodoxe de Venise, *Θησαυρίσματα* 19 (1982), 7-30+πίν. α'-δ'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1982).
Μετάφραση στὰ γαλλικά, μὲ τὴν προσθήκη ὑποσημειώσεων, τοῦ ἀρ. 217. Βλ. τοὺς ἀρ. 218, 265, 313, 314, 317 καὶ 345.

261. L'aventure vénitienne de François Portus, *Bulletin de la Société d'Histoire et d'Archéologie de Genève* 17 (1982), 299-314.
Βλ. τὸν ἀρ. 253.
262. *Βιογραφικὸ σημεῖωμα. Συγγραφικὸ ἔργο, Ἀθήνα 1982* (8ο, σσ. 40).
Ἵποβλήθηκε, μαζί με τὸν ἀρ. 263, στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν γιὰ τὴν ἐκλογή του ὡς Ἀκαδημαϊκοῦ. Στὴ σ. 40: «Τυπογραφεῖο: Ἀφῶν Ράλλη, Καββαθῆ 62 Ἀθήνα, τηλ. 770.76.13».
263. *Ἐπιστημονικὰ δημοσιεύματα 1938-1981. Περιλήψεις καὶ εὑρετήρια, Ἀθήνα 1982* (8ο, σσ. 148).
Ἵποβλήθηκε, μαζί με τὸν ἀρ. 262, στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν γιὰ τὴν ἐκλογή του ὡς Ἀκαδημαϊκοῦ. Περιλαμβάνει 166 τίτλους, μετὰ τὶς περιλήψεις τους, τῶν ἐτῶν 1938-1981. Στὸ βιβλίο αὐτὸ ἀνακατατάχθηκαν οἱ τίτλοι τῶν δύο προηγούμενων Ἀναγραφῶν (βλ. ἀρ. 114 καὶ 147). Στὴ σ. 148: «Τύποις: Ἀφοὶ Ράλλη, Καββαθῆ 62 Γουδί, τηλ. 77.07.613».
264. Una prefazione greca inedita di Giovanni Grigoropoulos per una edizione veneziana del 1498, *Bizanzio e l'Italia. Raccolta di studi in memoria di Agostino Pertusi* (Publicazioni della Università Cattolica di Sacro Cuore), Milano, Vita e Pensiero, 1982, σσ. 218-228+πίν. 1 (fig. 21). (Ἀνάτυπο: Milano [1981]).
Βλ. τοὺς ἀρ. 76, 113, 219 καὶ 389.

1983

265. I Greci a Venezia, *Il Veltro. Rivista della civiltà italiana*, ἔτος 27, τεύχ. 3-4, Μάιος - Αὐγουστος 1983: *Le relazioni tra l'Italia e la Grecia*, τ. II, 441-454. (Ἀνάτυπο: [Roma] 1983).
Μετάφραση στὰ Ἰταλικά, σὲ βελτιωμένη μορφή καὶ μετὰ τὴ στοιχειώδη βιβλιογραφία, τοῦ ἀρ. 217. Βλ. καὶ τοὺς ἀρ. 218, 260, 313, 314, 317 καὶ 345.
266. Filippo Maria Pontani (1913-1983), *Νέα Ἑστία* 114 (1983), 1234-1236.
Νεκρολογία. Βλ. καὶ ἀρ. 267.
267. Μνήμη Filippo Maria Pontani (1913-1983), *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 58/2 (1983), 468-493. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1984).
Βελτιωμένη ἐκδοχή τοῦ ἀρ. 266, μετὰ τὴν ἀναγραφή τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Filippo Maria Pontani, τῶν ἐτῶν 1936-1983.
268. Six documents athonites tirés des archives de la Communauté Grecque de Venise, *Harvard Ukrainian Studies* 7 (1983): *Okeanos. Essays presented to Ihor Ševčenko on his Sixtieth Birthday by his Colleagues and Students*, edited by Cyril Mango and Omeljan Pritsak with the assistance of Uliana M. Pasicznyk, 431-446.
Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 382.

269. Παρουσίαση. Στὸ βιβλίο: Elizabeth A. Zachariadou, *Trade and Crusade. Venetian Crete and the Emirates of Menteshe and Aydin (1300-1415)* (Library of the Hellenic Institute of Byzantine and Post-Byzantine Studies - no. 11), Venice 1983, σσ. XXIX-XXX.

1984

270. Ἄγνωστα ἀργυρόβουλλα τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου καὶ ἀνέκδοτα βενετικά ἔγγραφα γιὰ τοὺς φεουδαλικούς θεσμούς στὴ φραγκοκρατούμενη, βυζαντινὴ καὶ βενετοκρατούμενη Πελοπόννησο, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 59/1 (1984), 343-357. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1984).
271. Αὐτόγραφο γράμμα (1617) τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως στὸν Ὀλλανδὸ λόγιο David de Wilhem, *Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικὰ* 1 (1984), 453-461+πίν. οα'-οβ'. (Ἀνάτυπο: Αὐτόγραφο γράμμα τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως (1617) στὸν Ὀλλανδὸ λόγιο David de Wilhem, Ἀθήνα, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Κέντρον Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ, 1984).
Βλ. τοὺς ἀρ. 22, 23, 56 καὶ 77.
272. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Walter Puchner, *Die vergessene Braut. Bruchstücke einer unbekanntenen kretischen Komödie des 17. Jahrhunderts in den griechischen Märchenvarianten vom Typ AaTh 313c*, Mit 4 Karten im Text und einer Tabelle (Mitteilungen des Instituts für Gegenwartsvolkskunde nr. 14), Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1984 (8ο, σσ. 232).
273. Μιὰ διαθήκη ἀπὸ τὸ Ναύπλιο (1534) μὲ πλούσιο γλωσσικὸ ὕλικό, *Ἀντίχαρη. Ἀφιέρωμα στὸν καθηγητὴ Σταμάτη Καρατζᾶ*, Ἀθήνα 1984, σσ. 257-269. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα, Ἑλληνικὸ Λογοτεχνικὸ καὶ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο, 1984).
274. Ἐκκλήσεις τῶν Ἑλλήνων λογίων πρὸς τοὺς ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 59/2 (1984), 196-249. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1985).
Ὁμιλία στὴν Πανηγυρικὴ Συνεδρία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τῆς 24ης Μαρτίου 1984 γιὰ τὸν ἑορτασμό τῆς 25ης Μαρτίου 1821. Στὸ ἄρθρο παρουσιάζονται οἱ ἐκκλήσεις τῶν Ἑλλήνων λογίων τὰ χρόνια 1535-1821 γιὰ μονομερῆ ἐπέμβαση ἐνὸς μόνο ἡγεμόνα.
Βλ. ἀρ. 149.
275. Ὁ κώδικας διαθηκῶν καὶ δωρεῶν (Reg. 217) τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βενετίας (1563-1743), *Μνήμη Γεωργίου Ἀ. Πετροπούλου (1897-1964)*, τ. 2, Ἐπιτροπὴ ἐκδόσεως Arn. Biscardi - Jos. Modrzejewski -

- †H. J. Wolff. Συγκέντρωση κειμένων και γενική επιμέλεια Παν. Δ. Δημάκη, 'Αθήνα, 'Εκδόσεις 'Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1984, σσ. 125-149+1 πίν. Ξυθետος ('Ανάτυπο: 'Αθήνα, 'Εκδόσεις 'Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1984).
276. Μήνυμα τοῦ Τέως Προέδρου τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης καὶ 'Ακαδημαϊκοῦ κ. Μανούσου Μανούσακα. Στὸ τεῦχος: *'Η τελετὴ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ 'Ακαδημαϊκοῦ καὶ 'Ομοτίμου Καθηγητῆ τῆς 'Ανωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν Παντελῆ Πρεβελάκη σὲ 'Επίτιμο Διδάκτορα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης*, Ρέθυμνο, 'Εκδοση τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης, 1984, σ. 22.
277. Νέο χειρόγραφο τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, *Πρακτικὰ τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν* 59/1 (1984), 459-470. ('Ανάτυπο: 'Εν 'Αθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, 1984).
278. Καὶ πάλι γιὰ τὸ πρῶτο δημοσιευμένο (1584) ἑλληνικὸ δημοτικὸ τραγούδι, *Λαογραφία* 33 (1982-1984): *Τιμητικὸ ἀφιέρωμα (Hommage) στὸν Samuel Baud-Bovy*, 20-32. ('Ανάτυπο: 'Αθήναι 1985).
Βλ. καὶ ἀρ. 208.
279. 'Ομιλία κατὰ τὴν παρουσίαση τοῦ πανηγυρικοῦ τόμου τοῦ περιοδικοῦ «Π Veltro» (1983) ἀφιερωμένου στὶς σχέσεις 'Ελλάδος καὶ 'Ιταλίας, *Πρακτικὰ τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν* 59/2 (1984), 343-350. ('Ανάτυπο: 'Εν 'Αθήναις, 'Ακαδημία 'Αθηνῶν, 1985).
Βλ. καὶ ἀρ. 265.

1985

280. Μνήμη Giuseppe Schirò (1905-1984), *Πρακτικὰ τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν* 60/2 (1985), 50-64. ('Ανάτυπο: 'Εν 'Αθήναις, 'Ακαδημία 'Αθηνῶν, 1985).
Νεκρολογία τοῦ Giuseppe Schirò καὶ ἀναγραφή τῶν δημοσιευμάτων του τῆς περιόδου 1931-1984.
281. 'Ομιλία στὴν 'Εναρκτήρια Συνεδρία τῆς 'Ολομέλειας τοῦ Ε' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, *Πεπραγμένα τοῦ Ε' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου ('Αγιος Νικόλαος, 25 Σεπτεμβρίου - 1 'Οκτωβρίου 1981)*, τ. 3, Γενικὴ 'Επιμέλεια: Καθηγητῆς Θεοχάρης Δετοράκης, 'Ηράκλειο Κρήτης, 'Εταιρία Κρητικῶν 'Ιστορικῶν Μελετῶν, 1985, σσ. 263-265.
Βλ. καὶ ἀρ. 282.
282. 'Ομιλία στὴν Καταληκτήρια Συνεδρία τοῦ Ε' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, *Πεπραγμένα τοῦ Ε' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου ('Αγιος Νικόλαος, 25 Σεπτεμβρίου - 1 'Οκτωβρίου 1981)*, τ. 3, Γενικὴ 'Επιμέλεια: Καθηγητῆς Θεοχάρης Δετοράκης, 'Ηράκλειο Κρήτης, 'Εταιρία Κρητικῶν 'Ιστορικῶν Μελετῶν, 1985, σσ. 273-276.
Βλ. καὶ ἀρ. 281.

1986

283. *L'attività editoriale dei Greci durante il Rinascimento Italiano (1469-1523)*. Catalogo a cura di M. Manoussakas e C. Staikos, *Ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Ἱταλικῆς Ἀναγέννησης (1469-1523)*. Κατάλογος μὲ τὴν ἐπιμέλεια Μ. Μανούσακα καὶ Κ. Στάικου, Atene, Ministero Greco della Cultura, 1986 (4ο, σσ. [ἀ'-ιστ'] + 172).
Κατάλογος ἔκθεσης ποῦ ὀργανώθηκε στὸ πλαίσιο τῶν ἐκδηλώσεων «1986, Firenze, Capitale Europea della Cultura». Ὁ κατάλογος εἶναι τυπωμένος δίγλωσσα, ἰταλικά καὶ ἑλληνικά. Βλ. τοὺς ἀρ. 293, 298, 311, 315 καὶ 316.
284. Οἱ Ἕλληνες τῆς Βενετίας καὶ ἡ Κρητικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1866, *Ἀφιέρωμα στὸν Νίκο Σβορώνο*, τ. 2, Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ Βασίλης Κρεμμυδᾶς - Χρῦσα Μαλτέζου - Νικόλαος Μ. Παναγιωτάκης, Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 1986, σσ. 232-248. (Ἀνάτυπο: Ρέθυμνο 1986).
285. Παρουσίαση. Στὸ βιβλίο: Ἰωάννου Μπενιζέλου, *Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων, Μὲ προλεγόμενα Ἰωάννου Γενναδίου, Ἐπιμέλεια ἔκδοσης Ἰ. Κόκκωνα - Γ. Μπώκου, Ἐπιστημονικὴ ἐποπτεία καὶ παρουσίαση Μ. Ι. Μανούσακα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηναίων, Ἀθήνα, Ἐκδοτικὴ Ἀθηναίων Α.Ε., 1986, σσ. ια' - κβ'.*
- Βλ. τοὺς ἀρ. 286 καὶ 322.
286. Ἰωάννης Μπενιζέλος (1735 ci.- 1807). Βιογραφικὸ σημεῖωμα. Στὸ βιβλίο: Ἰωάννου Μπενιζέλου, *Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων, Μὲ προλεγόμενα Ἰωάννου Γενναδίου, Ἐπιμέλεια ἔκδοσης Ἰ. Κόκκωνα - Γ. Μπώκου, Ἐπιστημονικὴ ἐποπτεία καὶ παρουσίαση Μ. Ι. Μανούσακα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηναίων, Ἀθήνα, Ἐκδοτικὴ Ἀθηναίων Α.Ε., 1986, σσ. κγ' - λ'.*
- Ἐπιμέλεια: Μ.Ι.Μ. Βλ. τοὺς ἀρ. 285 καὶ 322.
287. *Le grandi Comunità elleniche in Italia (1453/1821), Risorgimento Greco e Filellenismo Italiano. Lotte - Cultura - Arte*, Mostra promossa dall'Ambasciata di Grecia e dall'Associazione per lo Sviluppo delle Relazioni fra Italia e Grecia. Roma, Palazzo Venezia, 25 marzo/25 aprile 1986, Roma, Edizioni del Sole, 1986, σσ. 43-48.
Βλ. τὸν ἀρ. 331.
288. Νέα στοιχεῖα γιὰ τὴν πρώτη μετάφραση τῆς Καινῆς Διαθήκης στὴ δημοτικὴ γλῶσσα ἀπὸ τὸ Μάξιμο Καλλιουπολίτη, *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά* 2 (1986), 7-70. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα, Ἀκαδημία Ἀθηναίων - Κέντρον Ἑρεῦνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ, 1986, σσ. 72).
289. Ὁ πρῶτος ἔντυπος αὐτοτελὴς ἑλληνικὸς βιβλιοπωλικὸς κατάλογος (1712) τῶν τυπογράφων Σάρου/Βόρτολι τῆς Βενετίας, *Τὰ Ἱστορικά*, τόμ. 3, τεῦχ. 5, Ἰούνιος 1986, 210-224.
Βλ. τοὺς ἀρ. 193 καὶ 194.

290. Τὸ «Στρατήγημα τῆς παρθένου» σὲ τρεῖς ἀνοημένες νεοελληνικὲς παραλλαγές, *Βυζάντιον. Ἀφιέρωμα στὸν Ἀνδρέα Ν. Στράτο*, τ. 2 *Θεολογία καὶ Φιλολογία*, Ἀθήναι 1986, σσ. 553-564. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1986). Βλ. τοὺς ἀρ. 297 καὶ 308.

1987

291. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Arnold F. van Gemert, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα (1324-1435) γιὰ τὸν Κρητικὸ ποιητὴ Λεονάρδο Ντελλαπόρτα καὶ τὴν οἰκογένειά του, *Κρητικά Χρονικά*, περ. Γ', 27 (1987), 86-176+333 (Παραράματα). (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον Κρήτης 1987). Βλ. τοὺς ἀρ. 67, 89, 95, 153, 196, 332, 356 καὶ 366.
292. La contribution des Grecs à la copie, l'édition, la traduction et l'étude des textes hippocratiques après la chute de Constantinople (1453), *Hippocrate et son héritage. Colloque Franco-Hellénique d'Histoire de la Médecine (Fondation Marcel Mérieux-Lyon, 9-12 octobre 1985)*, Lyon, Association France-Grèce, 1987, σσ. 197-206. (Ἀνάτυπο: Lyon 1987).
Ἡ ἔκδοση μὲ πολλὰ τυπογραφικὰ λάθη. Βλ. τὴν ἀναδημοσίευση τοῦ ἀρθροῦ (ἀρ. 390) ὅπου αὐτὰ διορθώνονται.
293. *The Publishing Activity of the Greeks During the Italian Renaissance (1469-1523)*. Catalogue supervised by M. Manoussakas and K. Stai-kos, Ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγέννησης (1469-1523). Κατάλογος μὲ τὴν ἐπιμέλεια Μ. Μανούσακα καὶ Κ. Σπ. Στάικου, Athens, Greek Ministry of Culture, 1987 (4ο, σσ. [α' - ιστ'] + 172).
Ἡ ἔκθεση ποὺ ὁργανώθηκε στὸ πλαίσιο τῶν ἐκδηλώσεων «Φλωρεντία, Πολιτιστικὴ πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης, 1986» παρουσιάστηκε καὶ στὸ Μουσεῖο Μπενάκη ἀπὸ τὶς 15 Ἰουνίου - 15 Σεπτεμβρίου 1987. Ὁ κατάλογος εἶναι τυπωμένος διγλωσσοῦ, ἀγγλικὰ καὶ ἑλληνικὰ. Βλ. τοὺς ἀρ. 283, 298, 311, 315 καὶ 316.
294. Le recueil de privilèges de la famille juive Mavrogonato de Crète (1464-1642), *Byzantinische Forschungen* 12 (1987): *Byzance - Italie. Mélanges réunis en l'honneur de M. Freddy Thiriet*, 343-366. (Ἀνάτυπο: Amsterdam, Verlag Adolf M. Hakkert, 1987). Βλ. τοὺς ἀρ. 106, 116 καὶ 146.
295. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου: Μανόλη Χατζηδάκη, Ὁ Κρητικὸς ζωγράφος Θεοφάνης, Ἐκδοση Ἰ. Μονῆς Σταυρονικήτα - Ἁγίου Ὄρους 1986, *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 62/2 (1987), 261-267. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1987).
296. Παρουσίαση τοῦ καταλόγου: Δημητρίου Ζ. Σοφιανοῦ, *Τὰ χειρόγραφα τῶν Μετεώρων. Κατάλογος περιγραφικὸς τῶν χειρογράφων κωδίκων τῶν ἀπο-*

κειμένων εἰς τὰς μονὰς τῶν Μετεώρων. Τόμος Γ'. Τὰ χειρόγραφα τῆς Μονῆς Ἁγίου Στεφάνου, Ἀθήναι 1986, Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 62/2 (1987), 268-274. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1987).

297. Παρουσίαση τοῦ συλλογικοῦ τόμου: *Βυζάντιον - Ἀφιέρωμα στὸν Ἀνδρέα Ν. Στράτο*, Ἀθήναι 1986, Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 62/2 (1987), 513-519. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1987).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 308. Βλ. τὸν ἀρ. 290.

1988

298. *L'activité éditoriale des Grecs pendant la Renaissance. De l'Italie à Genève, XVe-XVIIe siècle*. Catalogue rédigé par M. Manoussakas et C. Staïkos avec la collaboration de B. Bouvier, *Ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Ἀναγέννηση. Ἀπὸ τὴν Ἰταλία στὴ Γενεύη, 15ος-16ος αἰώνας*. Κατάλογος μὲ τὴν ἐπιμέλεια Μ. Μανούσακα καὶ Κ. Σπ. Σταϊκίου καὶ μὲ τὴ συνεργασία Β. Bouvier, Athènes, Ministère Grec de la Culture, 1988 (4ο, σσ. [α' - ιβ'] + 208).

Ἡ ἔκθεση ποῦ ὀργανώθηκε στὴ Φλωρεντία (1986) καὶ στὴν Ἀθήνα (1987) παρουσιάστηκε, μὲ μικρὲς διαφοροποιήσεις, καὶ στὴν Bibliothèque publique et universitaire τῆς Γενεύης, ἀπὸ τὶς 19 Ὀκτωβρίου - 20 Δεκεμβρίου 1988. Ὁ κατάλογος εἶναι τυπωμένος δίγλωσσα, γαλλικὰ καὶ ἑλληνικὰ. Βλ. τοὺς ἀρ. 283, 293, 311, 315 καὶ 316.

299. [Ἀναφορὰ στὸν Λίνο Πολίτη]. Στὸν τόμο: *Μνήμη Λίνου Πολίτη* (Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα Φιλοσοφικῆς Σχολῆς. Τιμητικὸς τόμος στὴ μνήμη Λίνου Πολίτη), Θεσσαλονίκη 1988, σσ. 47-49.
300. Ἡ αὐτοβιογραφία τοῦ ἐμπόρου τοῦ Λιβόρνου Ἀλεξ. Πατρινοῦ καὶ οἱ ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὸ Παρίσι κατὰ τὸ μεσουράνημα τοῦ Ναπολέοντα (1810), Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 63/1 (1988), 235-273. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1989).
301. Τὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτοῦτο Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας. Στὰ τελευταῖα 16 χρόνια τῆς ὀμαλῆς λειτουργίας (1966-1982), *Τὰ Ἱστορικά*, τόμ. 5, τεῦχ. 8, Ἰούνιος 1988, 137-163.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 302. Βλ. τοὺς ἀρ. 221 καὶ 317.
302. *Τὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτοῦτο Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας. Στὰ τελευταῖα 16 χρόνια (1966-1982) τῆς ὀμαλῆς λειτουργίας του*, Ἀθήνα 1988, σσ. [α' - θ'] + 137-163 + α' - λβ'. [Στὸ ἐξώφυλλο: Ἀνάτυπο ἀπὸ «Τὰ Ἱστορικά» 8 (1988), σ. 137-163 (μὲ προσθήκη Καταλόγων καὶ Εὔρετηρίων)].
Ἀναδημοσίευση, μὲ προσθήκες, τοῦ ἀρ. 301. Βλ. τοὺς ἀρ. 221 καὶ 317.

303. Πρόλογος. Στὸν Κατάλογο τῆς Ἑκθεσης: *Ὁ πρῶτος αἰώνας τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου 1829-1922*, Ἀθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς Κλασικῶν Σπουδῶν, 19 Ἀπριλίου - 30 Ἰουνίου 1988, Ἀθήνα, Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ - Νομισματικὸ Μουσεῖο - Σύλλογος Φίλων τῆς Γενναδείου Βιβλιοθήκης, 1988, σσ. 14-17.
Στὶς σσ. 14-15 τὸ κείμενο στὰ ἑλληνικά καὶ στὶς σσ. 16-17 στὰ ἀγγλικά. Βλ. ἀρ. 304.
304. Ἡ μητρικὴ καταγωγὴ τοῦ Ἀχ. Ποστολάκα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τοῦ Λιβόρνου, Κατάλογος τῆς Ἑκθεσης: *Ὁ πρῶτος αἰώνας τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου 1829-1922*, Ἀθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς Κλασικῶν Σπουδῶν, 19 Ἀπριλίου - 30 Ἰουνίου 1988, Ἀθήνα, Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ - Νομισματικὸ Μουσεῖο - Σύλλογος Φίλων τῆς Γενναδείου Βιβλιοθήκης, 1988, σσ. 63-74. (Ἀνάπτυπο: [Ἀθήνα], Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ - Νομισματικὸ Μουσεῖο - Σύλλογος Φίλων τῆς Γενναδείου Βιβλιοθήκης, [1988]).
Στὶς σσ. 63-68 τὸ κείμενο στὰ ἑλληνικά καὶ στὶς σσ. 69-74 στὰ ἀγγλικά. Βλ. ἀρ. 303.
305. Νέες εἰδήσεις γιὰ τὸν Κρητικὸ οἰκουμενικὸ πατριάρχη Ἀθανάσιο Ε' τὸ Μαργούνιο (1709-1711), *Μνήμη. Τόμος εἰς μνήμην Γεωργίου Κουρμούλη*, Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ Γ. Μπαμπινιώτης - Ν. Παναγιωτάκης, Ἀθήνα 1988, σσ. 451-468. (Ἀνάπτυπο: Ἀθήναι 1981, σσ. 18).
306. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου: Φιλίππου Γλύτση - Χρήστου Λούκου - Ἐλένης Μπελιᾶ, *Ἐπιτομαὶ Ἐγγράφων τοῦ Βρετανικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν. Γενικὴ Ἀλληλογραφία. Ἑλλάς τ. Γ', Foreign Office 32, φάκελοι 57-74, 1836-1837*, Ἀθήναι 1987, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 63/2 (1988), 310-313. (Ἀνάπτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1989).
Σὲ ἓνα ἀνάπτυπο, μαζί μὲ τὸν ἀρ. 307.
307. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου: Μανόλη Χατζηδάκη, *Ἕλληνας ζωγράφοι μετὰ τὴν Ἀλωσὴ (1450-1830) μὲ εἰσαγωγὴ στὴν ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς τῆς ἐποχῆς*, τ. 1, Ἀβέρκιος - Ἰωσήφ, Ἀθήναι 1987, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 63/2 (1988), 314-319. (Ἀνάπτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1989).
Σὲ ἓνα ἀνάπτυπο, μαζί μὲ τὸν ἀρ. 306. Πρβλ. ἀρ. 309.
308. Ββκ: «Βυζάντιον - Ἀφιέρωμα στὸν Ἀνδρέα Ν. Στράτο», τ. I-II, Ἀθήναι 1986, *Νέα Ἑστία* 123 (1988), 61-63.
Ἀναδημοσίευση τοῦ ἀρ. 297. Βλ. τὸν ἀρ. 290.
309. Ββκ: Μανόλη Χατζηδάκη, *Ἕλληνας ζωγράφοι μετὰ τὴν Ἀλωσὴ (1450-1830) μὲ εἰσαγωγὴ στὴν ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς τῆς ἐποχῆς*, τ. 1, Ἀβέρκιος - Ἰωσήφ, Ἀθήνα 1987, *Νέα Ἑστία* 123 (1988), 758-760.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 307.

310. Κρίσεις καὶ χαρακτηρισμοὶ [γιά τὸ ἔργο τοῦ Πέτρου Χάρη], *Νέα Ἑστία* 124 (1988), 1536.

Δημοσιεύονται στὸ τεῦχ. 1470-1471, 1-15 Ὀκτωβρίου 1988: Ἀφιέρωμα στὸν Πέτρο Χάρη.

1989

311. *L'activité éditoriale des Grecs pendant la Renaissance et les premiers livres grecs imprimés à Strasbourg*. Catalogue rédigé par M. Manous-sakas et C. Staikos avec la collaboration de B. Bouvier, Ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Ἀναγέννηση καὶ τὰ πρῶτα ἑλληνικὰ βιβλία ποὺ τυπώθηκαν στὸ Στρασβοῦργο. Κατάλογος μὲ τὴν ἐπιμέλεια Μ. Μανούσακα καὶ Κ. Σπ. Στάικου καὶ μὲ τὴ συνεργασία Β. Bouvier, Athènes, Ministère Grec de la Culture, 1989 (4ο, σσ. [α' - β'] + 190).

Ἡ ἔκθεση ποὺ ὁργανώθηκε στὴ Φλωρεντία (1986), στὴν Ἀθήνα (1987) καὶ στὴ Γενεύη (1988) παρουσιάστηκε, μὲ μικρὲς διαφοροποιήσεις, καὶ στὸ Salons de l'Hôtel de Ville τοῦ Στρασβοῦργου, ἀπὸ τὶς 6 Ἰανουαρίου - 10 Φεβρουαρίου 1989. Ὁ κατάλογος εἶναι τυπωμένος δίγλωσσα, γαλλικὰ καὶ ἑλληνικὰ. Βλ. τοὺς ἀρ. 283, 293, 298, 315 καὶ 316.

312. Ὁ Γκαῦτε γιά τὶς εἰκόνες τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῶν Ἑλλήνων τῆς Βενετίας (1790), *Φίλια Ἑπὴ εἰς Γεώργιον Ε. Μυλωνῶν*, τ. 3 (Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀριθ. 103), Ἀθήναι 1989, σσ. 293-301. (Ἀνάτυπο: Ἀθήναι 1989).

Βλ. τοὺς ἀρ. 177, 178 καὶ 185.

313. Ἐπισκόπηση τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξης Ἀδελφότητος τῆς Βενετίας (1498-1953), *Τὰ Ἱστορικά*, τ. 6, τεῦχ. 11, Δεκέμβριος 1989, 243-264.

Δεύτερη ἑλληνικὴ ἔκδοση τοῦ ἀρ. 217, συμπληρωμένη μὲ προσθήκες καὶ σημειώσεις. Εἶναι ἡ πληρέστερη ἀπ' ὅλες τὶς προηγούμενες (ἀρ. 218, 260, 265, 317) καὶ ἡ πρώτη ἑλληνικὴ μὲ βιβλιογραφικὲς παραπομπές. Πρβλ. τὸν ἀρ. 314. Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 345.

314. Ἐπισκόπηση τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξης Ἀδελφότητος τῆς Βενετίας (1498-1953), Ἀθήνα 1990, σσ. 243-264 + α' - ζ'. [Στὸ ἐξώφυλλο: Ἀνάτυπο ἀπὸ «Τὰ Ἱστορικά» 11 (1989), σσ. 243-264 (μὲ προσθήκη Εὐρετηρίου)].

Ἀναδημοσίευση, μὲ προσθήκη τοῦ εὐρετηρίου, τοῦ ἀρ. 313. Βλ. τοὺς ἀρ. 217, 218, 260, 265, 317 καὶ 345.

315. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Κώστα Στάικο καὶ τὸν Dieter Harlfinger, *Graecogermania. Griechischstudien deutscher Humanisten. Die Editionstätigkeit der Griechen in der italienischen Renaissance (1469-1523), Graecogermania. Ἑλληνικὲς σπουδὲς τὴν ἐποχὴ τοῦ γερμανικοῦ οὐμανισμοῦ. Ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς*

ιταλικής Ἀναγέννησης (1469-1523), Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, 1989 (4ο, σσ. I-XXIV+420).

Ἡ ἔκθεση ποῦ ὀργανώθηκε στὴ Φλωρεντία (1986), στὴν Ἀθήνα (1987), στὴ Γενεύη (1988) καὶ στὸ Στρασβούργο (1989) παρουσιάστηκε, μὲ μικρὲς διαφοροποιήσεις, καὶ στὴ Herzog August Bibliothek τῆς Wolfenbüttel, ἀπὸ τὶς 22 Ἀπριλίου - 9 Ἰουλίου 1989. Ὁ κατάλογος εἶναι τυπωμένος διγλωσσά, γερμανικά καὶ ἑλληνικά. Βλ. τοὺς ἀρ. 283, 293, 298, 311 καὶ 316.

316. *Griekse Uitgeversactiviteiten tijdens de Italiaanse Renaissance (1469-1523)*. Catalogus samengesteld door M. Manoussacas en C. Staikos, *The Publishing Activity of the Greeks During the Italian Renaissance (1469-1523)*. Catalogue supervised by M. Manoussakas and K. Staikos, Leiden, Grieks Ministerie van Cultuur, 1989 (4ο, σσ. [α' - ιβ'] + 130).

Ὁ κατάλογος εἶναι τυπωμένος διγλωσσά, ὀλλανδικὰ καὶ ἀγγλικά. Βλ. τοὺς ἀρ. 283, 293, 298, 311 καὶ 315.

317. *The History of the Greek Confraternity (1498-1953) and the Activity of the Greek Institute of Venice (1966-1982)*, *Modern Greek Studies Yearbook*, University of Minnesota 5 (1989), 321-394. (Ἀνάτυπο: Minneapolis, University of Minnesota, 1989).

Τὸ ἄρθρο ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη. Στις σσ. 321-333 καὶ 383-393: I. An Outline of the History of the Greek Confraternity in Venice (1498-1953). Στις σσ. 333-383 καὶ 393-394: II. The Activities of the Greek Institute of Byzantine and Post-Byzantine Studies in Venice (1966-1982).

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτο μέρος βλ. τοὺς ἀρ. 217, 218, 260, 265, 313, 314 καὶ 345.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δεῦτερο μέρος βλ. τοὺς ἀρ. 221, 301 καὶ 302.

318. Μνήμη Paul Lemerle (1903-1989), *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 64/2 (1989), 374-381. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις 1989).
Νεκρολογία τοῦ Paul Lemerle.

319. Πέντε ἄγνωστα στιχουργήματα τοῦ ὀρθόδοξου θρησκευτικοῦ θεάτρου ἀπὸ τὴ Χίο (17ου αἰ.), ξαναφερμένα στὸ φῶς ἀπὸ ἀφανισμένο χειρόγραφο, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 64/1 (1989), 316-335. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1990).
Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 404.

320. Σημειώσεις ἀνώνυμου λογίου σὲ ἀντίτυπο τοῦ «Ἐρωτοκρίτου» (ἔκδ. 1915), *Ἀριάδνη* 5 (1989): *Ἀφιέρωμα στὸν Στυλιανὸ Ἀλεξίου*, 279-284. (Ἀνάτυπο: [Ρέθυμνο], Πανεπιστήμιο Κρήτης, 1989).

321. Παρουσίαση. Στὸν Κατάλογο τῆς Ἐκθεσης: *Οἱ ἀπαρχὲς τῆς Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας*, Παρουσίαση Μ. Ι. Μανούσακας, Κατάλογος μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ Κ. Σπ. Στάικου, Ἀθήνα, Ἐταιρεία Σπουδῶν Νεοελληνικοῦ Πολιτισμοῦ & Γενικῆς Παιδείας - Ἰδρυτής: Σχολὴ Μωραΐτη, 1989, σσ. 1-3.

1990

322. Ἡ «Διδασκαλία Χριστιανική κατ' ἐρωταπόκρισιν», ἀγνοημένο αὐτόγραφο ἔργο (1780) τοῦ Ἰωάννου Μπενιζέλου. Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ συγγραφέα (1780-82) μετὰ τὸ Δωρόθεο Βουλησιμᾶ καὶ ἡ ἰδιοποίηση καὶ ἔκδοση (1841) τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸν Προκόπιο Δενδρινό, *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά* 3 (1990), 7-96. (Ἀνάτυπο: Ἡ «Διδασκαλία Χριστιανική κατ' ἐρωταπόκρισιν», ἀγνοημένο αὐτόγραφο ἔργο (1780) τοῦ Ἰω. Μπενιζέλου. Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ συγγραφέα (1780-82) μετὰ τὸ Δωρόθεο Βουλησιμᾶ καὶ ἡ ἰδιοποίηση καὶ ἔκδοση τοῦ ἔργου (1841) ἀπὸ τὸν Προκόπιο Δενδρινό, Ἀθήνα, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Κέντρον Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ, 1986, σσ. 96).
Βλ. τοὺς ἀρ. 285 καὶ 286.
323. Μετὰ τὸν Κριαρᾶ στὸ Μεσαιωνικὸ Ἀρχεῖο τῆς Ἀκαδημίας καὶ στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἀντί. *Δεκαπενθήμερη πολιτικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἐπιθεώρηση*, περ. Β', τεύχ. 442, 13 Ἰουλίου 1990, σσ. 58-60.
Ὁμιλία στὴν ἐκδήλωση ποῦ πραγματοποιήθηκε στίς 4 Ἰουνίου 1990, στὸ Κέντρο Πολιτισμοῦ «Δημήτρης Γληνός», πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐμμανουὴλ Κριαρᾶ.
324. Οἱ περιπλανήσεις τοῦ Ἀθανασίου τοῦ Ρήτορος ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη (1607-1614) στὴν Ἰταλία καὶ ἀπὸ τὴν Ἰταλία (1614-1617) στὸ Παρίσι (1620), Ἑλληνογαλλικά. Ἀφιέρωμα στὸν Roger Millieix, Ἀθήνα, Ἑταιρεία Ἑλληνικοῦ Λογοτεχνικοῦ καὶ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου, 1990, σσ. 483-501. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα, Ἑταιρεία Ἑλληνικοῦ Λογοτεχνικοῦ καὶ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου, 1990).
Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 27.
325. Ὁ Στέφανος Σαχλίκη ποιητὴς τοῦ 14ου αἰῶνα (Ὁριστικὴ τοποθέτηση), Ἑλληνικά 41/1 (1990), 120-127.
Βλ. τοὺς ἀρ. 251 καὶ 356.
326. Πρόλογος. Στὸ δίτομο ἔργο: Γεωργίου Ι. Παναγιωτάκη, *Κρήτη. Ἱστορία - Εἰκόνες*, τ. 1 *Μυθολογία - Ἀρχαιολογία - Βενετοκρατία*, Ἡράκλειο Κρήτης 1990, σ. 11.
327. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου: *The Order's Early Legacy in Malta*, Ed. by Canon John Azzopardi, Valletta - Malta 1989, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 65/2 (1990), 148-149. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1990).
Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μαζί μετὰ τὸν ἀρ. 328.
328. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου: Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, Ἀλληλογραφία, τόμος πρῶτος, 1802-1817, ἐπιμέλεια Κώστας Λάππας - Ρόδη Σταμούλη, Ἀθήνα 1989, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 65/2

(1990), 150-153. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1990).

Σὲ ἓνα ἀνάτυπο μαζί με τὸν ἀρ. 327.

329. Ἐκθεση τῆς 64ης Συνόδου τῆς Διεθοῦς Ἐνώσεως Ἀκαδημιῶν, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 65/2 (1990), 593-598.

Βλ. τὸν ἀρ. 342.

1991

330. Ἀνέκδοτο γράμμα τοῦ δούκα τῆς Κρήτης (1353) γιὰ τὴν κληρονομιά τοῦ πλοιάρχου Marco Nani, *Σύμμεικτα πρὸς τιμὴν Ἐλευθερίου Α. Γεωργαντοπούλου Ὁμ. Καθηγητοῦ καὶ τ. Προτάνεως Α.Β.Σ.Π.*, Πειραιάς, Πανεπιστήμιο Πειραιῶς, 1991, σσ. 201-207. (Ἀνάτυπο: Πειραιάς, Πανεπιστήμιο Πειραιῶς, 1991).

331. Οἱ μεγάλες ἑλληνικὲς παρoικίες τῆς Ἰταλίας (Βενετίας, Νεάπολης, Λιβόρνου, Τεργέστης) ἀπὸ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης (1453) ὡς σήμερα, *Proceedings of the First International Congress on The Hellenic Diaspora from Antiquity to Modern Times*, τ. 2 *From 1453 to Modern Times*, editor John M. Fossey (McGill University Monographs in Classical Archeology and History), Amsterdam, Gieben, 1991, σσ. 1-12 (Ἀνάτυπο: Amsterdam 1991).

Βελτιωμένη μορφή, καὶ με βιβλιογραφικὲς σημειώσεις, τοῦ ἀρ. 287.

332. Ὁ ποιητὴς Λεονάρδος Ντελλαπόρτας διερμηνέας τοῦ βενετοῦ βαλίου στὴν Τραπεζοῦντα (1371-1372), *Θησαυρίσματα* 21 (1991), 9-22+πίν. α'. (Ἀνάτυπο: Βενετία 1991).

Βλ. τοὺς ἀρ. 67, 89, 95, 153, 196, 291, 356 καὶ 366.

333. Τὰ τρία τελευταῖα ἀνέκδοτα ἰντερμέδια τοῦ «Κρητικῷ Θεάτρῳ», *Πεπραγμένα τοῦ ΣΤ' Διεθοῦς Κρητολογικῷ Συνεδρίου*, τ. 2 *Τμῆμα Μεσαιωνικὸ - Βυζαντινὸ*, Χανιά, Φιλολογικὸς Σύλλογος «Ὁ Χρυσόστομος», 1991, σσ. 317-342. (Ἀνάτυπο: Χανιά 1991).

Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 36.

334. Τὸ πλαστὸ συνοδικὸ χρυσόβουλλο (1651) τοῦ οἴκου. πατριάρχῃ Ἰωαννικίου Β' γιὰ τὰ προνόμια τοῦ Ἀθαν. Βελλεριανοῦ, μητροπολίτη Φιλαδελφείας στὴ Βενετία, *Ἐδφρόσυνον. Ἀφιέρωμα στὸν Μανόλη Χατζηδάκη*, τ. 1 (Ἰπουργεῖο Πολιτισμοῦ - Δημοσιεύματα τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Δελτίου ἀρ. 46) Ἀθήνα, Ἐκδοση τοῦ Ταμείου Ἀρχαιολογικῶν Πόρων καὶ Ἀπαλλοτριώσεων, 1991, σσ. 331-344+πίν. ιθ' - κ' +πίν. 164-169. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα 1991).

Βλ. τοὺς ἀρ. 160, 161, 240, 335 καὶ 349.

335. Τρία ἀνέκδοτα γράμματα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχῃ Ἀθανασίου Ε' στὸν πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων Χρῦσανθο Νοταρᾶ (1709-1711), «*Οἰκοδομή*

καὶ Μαρτυρία» - Ἐκφρασις ἀγάπης καὶ τιμῆς εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιον, τ. 2, Κοζάνη 1991, σσ. 235-244. (Ἀνάτυπο: Κοζάνη 1991, σσ. 16).

Βλ. τοὺς ἀρ. 160, 161, 240, 334 καὶ 349.

336. *Gli umanisti greci collaboratori di Aldo a Venezia (1494-1515) e l'ellenista bolognese Paolo Bombace*, Prolusione, Giovedì 28 novembre, Aula Magna di Santa Lucia, Via Castiglione, 36 (Università degli Studi di Bologna - Facoltà di Lettere e Filosofia, Laurea *honoris causa* in Storia), Bologna 1991 (8ο, σσ. 38).

Στις σσ. 3-26: Manoussos I. Manoussakas, *Gli umanisti greci collaboratori di Aldo a Venezia (1494-1515) e l'ellenista bolognese Paolo Bombace*. Στις σσ. 27-31: Documenti. Στις σσ. 32-36: Estratto del verbale del Consiglio della Facoltà di Lettere e Filosofia dell'Ateneo di Bologna del 19 novembre 1990. Conferimento della Laurea *honoris causa* a Manoussos I. Manoussakas.

Βλ. τοὺς ἀρ. 351 καὶ 357.

337. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου: Κωνσταντίνου Σπ. Στάικου, *Χάρτα τῆς Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας. Ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ συμβολὴ τους στὴν πνευματικὴ Ἀναγέννηση τῆς Δύσης*, τόμος Α' / 15ος αἰώνας, Ἀθήνα 1989, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 66/2 (1991), 271-274. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1991).

Πρβλ. τὸν ἀρ. 338.

338. Ἡ «Χάρτα τῆς ἑλληνικῆς τυπογραφίας». Ἕνα συνθετικὸ ἔργο τοῦ Κωνσταντίνου Στάικου γιὰ τὴν ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴ συμβολὴ τους στὴν πνευματικὴ ἀναγέννηση τῆς Δύσης, ἐφημ. *Ἡ Καθημερινή*, Κυριακὴ 9 Ἰουνίου 1991, σσ. 52-53.

Ἀναδημοσίευση τοῦ ἀρ. 337.

339. Παρουσίαση. Στὸ βιβλίο: Χρύσα Α. Μαλτέζου, *Βενετικὴ παρουσία στὰ Κόθηρα. Ἀρχεαικὲς μαρτυρίες*, Ἀθήνα 1991, σσ. ια' - ιδ'.

340. Προλεγόμενα. Στὸ βιβλίο: Λίνου Πολίτη (μὲ τὴ συνεργασία Μαρίας Λ. Πολίτη), *Κατάλογος χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος ἀρ. 1857-2500* (Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τόμος 54, 1991), Ἀθῆναι, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1991, σσ. θ' - ι'.

Βλ. τοὺς ἀρ. 341 καὶ 353.

341. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου: Λίνου Πολίτη, *Κατάλογος χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος ἀρ. 1857-2500*, Ἀθῆναι 1991, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 66/2 (1991), 295-298. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Γραφεῖον Δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1991).

Πρβλ. τὸν ἀρ. 353. Βλ. τὸν ἀρ. 340.

342. Έκθεση τῆς 65ης Συνόδου γιὰ τὶς ἐργασίες τῆς Διεθνοῦς Ἐνώσεως Ἀκαδημιῶν, *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 66/2 (1991), 565-568.
Βλ. τὸν ἀρ. 329.

1992

343. Τὸ βυζαντινὸ ἔθνικὸ ὄνομα *Καππάδοκας* ὡς βαπτιστικὸ στὴ βενετοκρατούμενη Κρήτη, *Λακωνικαὶ Σπουδαὶ* 11 (1992): *Θησαύρισμα. Ἀριστεῖον Πνευματικὸν εἰς τὸν Δικαῖον Β. Βαγιακάκον. Διὰ τὰ πενήντα χρόνια ἐπισημονικῆς του προσφορᾶς*, 209-214. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆναι 1992).
344. Ἰδιωτικὸ γράμμα (1492) τοῦ βενετοῦ ρέκτορα τοῦ Ρεθύμνου Ζ. Α. Μοροσίνι, *Μελέτες πρὸς τιμὴν τοῦ Καθηγητοῦ Ἀθανασίου Κανελλοπούλου*, τ. 2, Πειραιᾶς, Πανεπιστήμιο Πειραιῶς, 1992, σσ. 1243-1251. (Ἀνάτυπο: Πειραιᾶς, Πανεπιστήμιο Πειραιῶς, 1992).
345. *Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Post-Bizantini di Venezia. Guida al Museo di icone e alla Chiesa di San Giorgio dei Greci*, Introduzione storica di Manussos Manussacas. Catalogo descrittivo di Athanasios Paliouras [rivisto e aggiornato da Angeliki Stavropulu e Cristiano Luciani]. Traduzione di Cristiano Luciani, Venezia 1992 (8ο, σσ. 64+ἔγχρ. πίν. I-XXXII).
Ἡ Ἱστορικὴ εἰσαγωγὴ στὶς σσ. 9-22. Πρβλ. τὴν ἔκδοση τοῦ ἴδιου καταλόγου στὰ ἑλληνικὰ (ἀρ. 217) καὶ ἀγγλικά (ἀρ. 218). Βλ. καὶ τοὺς ἀρ. 260, 265, 313, 314 καὶ 317.
346. Τὸ μοναδικὸ ἑλληνικὸ προικοσύμφωνο (1548) ἀπὸ τὰ Χανιά, *Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικά* 4 (1992), 7-21. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆνα, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Κέντρον Ἑρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ, 1992).
347. Προσφώνηση κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τῆς Καθηγήτριας κας Enrica Follieri Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τῆς Ἀκαδημίας, *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 67/2 (1992), 430-434.
348. Προσφώνηση κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τῆς Ἀκαδημίας κ. Vincenzo Rotolo, *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 67/2 (1992), 667-672.

1993

349. Γράμμα τοῦ πατριάρχου Παρθενίου Α' στὸ βασιλεῖο τῆς Γαλλίας Λουδοβίκο ΙΔ'. Ἐπίλυση χρονολογικῶν καὶ ἄλλων προβλημάτων, *Ὁ Ἐραμιστῆς* 19 (1993): *Μνήμη Κ. Θ. Δημαρᾶ*, 27-35. (Ἀνάτυπο: Ἀθῆνα 1993).
Βλ. τοὺς ἀρ. 160, 161, 240, 334 καὶ 335.
350. Γράμμα τῶν προβλεπτῶν τῆς Μεθώνης (1464) στὶς ἀρχές τῆς Κρήτης. (Εἰδήσεις γιὰ τὸν Α' Βενετοτουρκικὸ Πόλεμο στὴν Πελοπόννησο), *Τόμος Τιμητικὸς Κ. Ν. Τριανταφύλλου*, τ. 2, Ἐπιμέλεια Ἐκδόσεως Κ. Γ. Πανίτσας, Πάτραι 1993, σσ. 567-573. (Ἀνάτυπο: Πάτραι 1993).
Βλ. τὸν ἀρ. 163.

351. *Οἱ ἐκδόσεις τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων ἀπὸ τὸν Ἄλδο Μανούτιο καὶ τὰ πρῶτα ἑλληνικά τυπογραφεία τῆς Βενετίας*. Κατάλογος μὲ τὴν ἐπιμέλεια Μ. Ι. Μανούσακα καὶ Κ. Στάϊκου, *Le edizioni di testi greci da Aldo Manuzio e le prime tipografie greche di Venezia*. Catalogo a cura di M. I. Manoussacas e C. Staïkos (Venetiae quasi alterum Byzantium 4), Ἀθήνα, Ἰδρυμα Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, 1993 (4ο, σσ. 158).
Πρβλ. τὸν ἀρ. 357. Βλ. τὸν ἀρ. 336.
352. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν †Ἰω. Γ. Σκουλά, *Τὰ Ληξιαρχικά Βιβλία τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος Βενετίας. Α΄. Πράξεις Γάμων (1599-1815)* (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας, ἀρ. 13), Βενετία 1993 (8ο, σσ. οστ' +384+πίν. α'-ζ').
353. Ὁ νέος κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Ἀθηνῶν τοῦ Λίνου Πολίτη, *Ἀρχές τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας. Πρακτικά τοῦ Δεύτερου Διεθνoῦς Συνεδρίου «Neograeca Medii Aevi» (Βενετία, 7-10 Νοεμβρίου 1991)*, τ. 2, Ἐπιμέλεια: Νικόλαος Μ. Παναγιωτάκης (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας, ἀρ. 15), Βενετία 1993, σσ. 681-683.
Πρβλ. τὸν ἀρ. 341. Βλ. τὸν ἀρ. 340.
354. Πρόλογος. Στὸ βιβλίο: Γιάννη Παυλάκη, *Ροῦσος Ἀνδρέου Κούνδουρος 1891-1944*, Μὲ πρόλογο τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Μ. Ι. Μανούσακα, Ἀθήνα, Ἑλληνικὲς Πανεπιστημιακὲς Ἐκδόσεις, 1993, σσ. 15-16.

1994

355. Ἀπηχῆσεις τοῦ “Ροδολίνου” τοῦ Ἰω.-Ἀνδρέα Τρωίλου στὸν “Κρητικὸ Πόλεμο” τοῦ Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλῆ, *Ἀντίφωνον. Ἀφιέρωμα στὸν καθηγητὴ Ν. Β. Δρανδάκη*, Συντονιστὴς ἐκδόσεως Βασίλης Κατσαρός, Θεσσαλονίκη, Ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, 1994, σσ. 313-316. (Ἀνάτυπο: Θεσσαλονίκη, Ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, 1994).
Βλ. τοὺς ἀρ. 61, 72, 127, 133, 134 καὶ 216.
356. Ἀπηχῆσεις τοῦ Στέφανου Σαχλίκη στὸ ἔργο τοῦ Λεονάρδου Ντελλαπόρτα, *Λοιβή. Εἰς μνήμην Ἀνδρέα Γ. Καλοκαιρινοῦ*, Ἡράκλειον, Ἑταιρία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν, 1994, σσ. 187-193. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειον, Ἑταιρία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν, 1994).
Βλ. τοὺς ἀρ. 67, 89, 95, 153, 196, 291, 332 καὶ 366 (Λεονάρδος Ντελλαπόρτας), 251 καὶ 325 (Στέφανος Σαχλίκης).
357. *Οἱ ἐκδόσεις τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων ἀπὸ τὸν Ἄλδο Μανούτιο καὶ τὰ πρῶτα ἑλληνικά τυπογραφεία τῆς Βενετίας*. Κατάλογος μὲ τὴν ἐπιμέλεια Μ. Ι. Μανούσακα καὶ Κ. Στάϊκου, *Le edizioni di testi greci da Aldo Manuzio e le prime tipografie greche di Venezia*. Catalogo a cura di M.

- I. Manoussacas e C. Staikos (Venetiae quasi alterum Byzantium 4),
 Ἀθήνα, Ἰδρυμα Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, 1994 (4ο, σσ. 158).
 Ἀνατύπωση τοῦ ἀρ. 351. Βλ. τὸν ἀρ. 336.
358. Τὰ ἐπιγραφικὰ χαράγματα τῆς κρητικῆς μονῆς Φανερωμένης Τράχηλα
 μὲ βάση τὶς φωτογραφίες Δ. Α. Ζακυθηνοῦ, *Σύμμεικτα* 9/2 (1994): *Μνήμη*
Δ. Α. Ζακυθηνοῦ, ἐπιμ. Ν. Γ. Μοσχονάς, 21-31. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα,
 Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν - Κέντρο Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν, 1994).
359. Le «terminus ante quem» pour la composition du roman «Libistros
 et Rhodamnén», *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* 44
 (1994): Ἀνδριάς *Herbert Hunger zum 80. Geburtstag*, Herausgegeben
 von Wolfram Hörandner - Johannes Koder - Otto Kresten, 297-306.
 (Ἀνάτυπο: Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissen-
 schaften, 1994).
 Βλ. τοὺς ἀρ. 43 καὶ 51.
360. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου: Ἀποστόλου Σαχίνη, *Θεωρία καὶ ἄγνωστη ἱστορία*
τοῦ μυθιστορήματος στὴν Ἑλλάδα, 1760-1870, Ἀθήνα 1992, *Πρακτικά*
τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 69/2 (1994), 150-156.
361. Παρουσίαση τοῦ βιβλίου: Δημητρίου Ζ. Σοφικανοῦ, *Τὰ χειρόγραφα τῶν*
Μετεώρων, Τόμος Δ΄. Τὰ χειρόγραφα τῆς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος, Ἀθή-
 ναι 1993, *Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 69/2 (1994), 157-163.
362. Εἰσαγωγή. Στὸν τόμο: Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 1821-
 1832. «*Αὐτὰ ἔγγραφα*» Α΄ καὶ Β΄ Βουλευτικῆς Περιόδου, Τόμος Ἑβδο-
 μος, *Αὐτὰ ἔγγραφα ἔτους 1822, Μέρος Α΄- Β΄, Πελοπόννησος, Στερεὰ*
Ἑλλάς, Νῆσοι (Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 15), Ἀθήνα, Ἐκ-
 δοση Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, 1994, σσ. ιγ΄- ιδ΄.
 Βλ. τοὺς ἀρ. 401, 406, 407 καὶ 408.

1995

363. Ἀντιφώνηση καὶ ὀμιλία τοῦ τιμώμενου Μανούσου Μανούσακα. Στὸ τεῦ-
 χος: Ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τοῦ Χρυσοῦ Μεταλλίου τοῦ Πανεπιστημίου
 Κρήτης καὶ τῆς ἐπίδοσης τοῦ Ἀφιερώματος "Ροδιανὰ" (2 Νοεμβρίου
 1994) στὸν Ἀκαδημαϊκὸ καὶ Ὁμότιμο Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου
 Θεσσαλονίκης Μανούσο Μανούσακα πρόην Πρόεδρο τῆς Διοικούσας Ἐπι-
 τροπῆς τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, Ἐκδοση τοῦ Πανεπιστη-
 μίου Κρήτης, 1995, σσ. 33-44.
364. Ζ΄ Διεθνὲς Κρητολογικὸ Συνέδριο. Ἐναρκτήρια Συνεδρία τῆς Ὀλομέλειας
 (Ρέθυμνο, 25 Αὐγούστου 1991). Ἡ ὀμιλία τοῦ Προέδρου τοῦ Συνεδρίου
 Μ. Ι. Μανούσακα, *Πεπραγμένα τοῦ Ζ΄ Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*,

- τ. 3/2, Ρέθυμνο, Δήμος Ρεθύμνης - Ἱστορική καὶ Λαογραφική Ἑταιρεία Ρεθύμνης, 1995, σσ. 693-697.
 Βλ. τὸν ἀρ. 365.
365. Καταληκτῆρια ὀμιλία τοῦ Προέδρου τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Μ. Ι. Μανούσακα (31 Αὐγούστου 1991), *Πεπραγμένα τοῦ Ζ' Διεθνoῦς Κρητο-λογικοῦ Συνεδρίου*, τ. 3/2, Ρέθυμνο, Δήμος Ρεθύμνης - Ἱστορική καὶ Λαογραφική Ἑταιρεία Ρεθύμνης, 1995, σσ. 730-732.
 Βλ. τὸν ἀρ. 364.
366. Λεονάρδου Ντελλαπόρτα, *Ποιήματα (1403/1411)*, Ἔκδοση κριτική, Εἰσαγωγή, Σχόλια καὶ Εὐρετήρια Μ. Ι. Μανούσακα, Ἀθήνα, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Κέντρον Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ, 1995 (8ο, σσ. μ' +518+πίν. α' - η').
 Βλ. τοὺς ἀρ. 67, 89, 95, 153, 196, 291, 332 καὶ 356.
367. Διαδοχὴ τῆς προεδρίας. Λόγος τοῦ ἀναλαμβάνοντος Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 70/2 (1995)*, 19-28. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1995).
 Βλ. τὸν ἀρ. 386.
368. Χαιρετισμὸς τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τῆς Ἀκαδημίας κ. Helmut Kyrielleis, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 70/2 (1995)*, 65-66.
369. Χαιρετισμὸς τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Κωνσταντίνου Γρόλλιου, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 70/2 (1995)*, 124-125.
370. Εἰσῆγησις τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὸν ἑορτασμὸ γιὰ τὴν Ἐπέτειο τῆς 25ης Μαρτίου 1821, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 70/2 (1995)*, 162-163.
371. Εἰσῆγησις τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τῆς Ἀκαδημίας κ. Βασιλείου Μαρκεζίνη, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 70/2 (1995)*, 252.
372. Χαιρετισμὸς τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους κ. Νικολάου Στεφανίδη, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 70/2 (1995)*, 275.
373. Εἰσῆγησις τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα γιὰ τὰ 50 χρόνια ἀπὸ τὴ λήξιν τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 70/2 (1995)*, 314.
374. Χαιρετισμὸς τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους κ. Ἀθανασίου Θεολογίδη, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 70/2 (1995)*, 333.

375. Εισήγηση τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους κ. Κωνσταντίνου Ν. Κακούρη, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 70/2 (1995), 365.
376. Εισήγηση τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὸν ἐορτασμὸ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 70/2 (1995), 503-504.
377. Χαιρετισμὸς τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἀθανασίου Πανάγου, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 70/2 (1995), 528.
378. Χαιρετισμὸς τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τῆς Ἀκαδημίας Sir Norman Leslie Browse, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 70/2 (1995), 646.
379. Χαιρετισμὸς τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τῆς Ἀκαδημίας κ. Γεωργίου Ἐμμανουηλίδη, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 70/2 (1995), 672.
380. Χαιρετισμὸς τοῦ Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τῆς Ἀκαδημίας κυρίας Τερέζας Πεντζοπούλου-Βαλαλᾶ, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 70/2 (1995), 695-696.
381. Τὰ διπλωματικὰ διαβήματα τῆς Βενετίας πρὸς τὶς Εὐρωπαϊκὲς δυνάμεις γιὰ τὸ ναυτικὸ ἀποκλεισμὸ τῆς Κρήτης κατὰ τὴν ἀποστασία τοῦ 1363/4, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 70/2 (1995), 721-740. (Ἀνάτυπο: Ἐν Ἀθήναις, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1995).

1996

382. Οἰκουμενικοὶ πατριάρχες στὸ Ἅγιον Ὄρος κατὰ τὴν τουρκοκρατία (1453-1821), *Διεθνὲς Συμπόσιο. Τὸ Ἅγιον Ὄρος. Χθὲς - Σήμερα - Ἀὔριο*, Θεσσαλονίκη, Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, 1996, σσ. 177-185. (Ἀνάτυπο: Θεσσαλονίκη, Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, 1996).
Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 268.
383. Ἡ «Περιγραφή» τοῦ Σινᾶ καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῆς, *Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικὰ* 5 (1996): *Μνήμη Λεάνδρου Βρανούση*, 29-43. (Ἀνάτυπο: Ἀθήνα, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Κέντρον Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ, 1996).
Τὸ ἄρθρο εἶχε συνταχθεῖ τὸ 1947.
384. Σελίδες ἀπὸ τὴν παλαιότερη ἱστορία τῆς μονῆς Ἀρκαδίου, *Κρητολογικὰ Γράμματα* 12 (1996): *Ἀρκαδί 1866-1996*, 9-30. (Ἀνάτυπο: Ρέθυμνο, Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἐταιρεία Ρεθύμνης, 1996).
Τρίτη, καὶ ὀριστικὴ μορφή τῆς ἐργασίας. Πρβλ. τοὺς ἀρ. 101, 112, 152 καὶ 226.

385. Τὸ τραγούδι τοῦ Δασκαλογιάννη (1786). Ἡ λαϊκὴ μούσα ἐξύμνησε τὸν γενναῖο ὄπλαρχηγὸ πού πολέμησε ἐναντίον τῶν Τούρκων θυσιάζοντας καὶ τὴ ζωὴ του, ἔφημ. *Ἡ Καθημερινὴ - Ἑπτὰ Ἡμέρες*, Κυριακὴ 4 Αὐγούστου 1996: *Σφακιὰ. Μῦθος καὶ ἱστορία*, σσ. 12-14.
386. Διαδοχὴ τῆς προεδρίας. Λόγος τοῦ ἀποχωροῦντος Προέδρου κ. Μανούσου Μανούσακα, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 71/2 (1996), 11-14. (Ἀνάπτυο: Ἐν Ἀθήναις, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 1996).
Βλ. τὸν ἀρ. 367.
387. Παρουσίαση τοῦ ἔργου: *Ἐφημερίδες*, Βιέννη (1791-1797). Ἐκδότες Μαρκίδες Πούλιου. Ἀνασυγκρότηση τῆς σειρᾶς σὲ φωτοτυπικὴ ἐπανέκδοση. Ἐκδοτικὴ φροντίδα, Προλεγόμενα, Σημειώσεις κτλ. Λεάνδρου Βρανούση, τ. 1-6, Ἀθήνα 1995, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 71/2 (1996), 455-458.
388. Χαιρετισμὸς τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Στὸ τομίδιο: *Ἐξηνταπέντε χρόνια ἐπιστημονικῆς προσφορᾶς. Ἀποτίμηση καὶ προοπτικὴ*, Πρόλογος - Ἐπιμέλεια Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Ἀθήνα, Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. Ἰδρυτές: Μέλπω καὶ Octave Merlier, 1996, σσ. 15-17.

1997

389. Ἀνέκδοτο ἐπίγραμμα (1500 ci.) τοῦ Ἰωάννη Γρηγοροπούλου στὸν Guidubaldo da Montefeltro, ἡγεμόνα τοῦ Urbino, *Φιλερῆμον Ἀγάπησις. Τιμητικὸς τόμος γιὰ τὸν καθηγητὴ Ἀγαπητὸ Γ. Τσοπανάκη*, Ἐπιμέλεια τόμου Δημήτριος Λυπουρλῆς - Κωνσταντῖνος Μηνᾶς (Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Δωδεκανήσου. Σειρὰ αὐτοτελῶν ἐκδόσεων, ἀριθμὸς 20), Ρόδος 1997, σσ. 339-346. (Ἀνάπτυο: Ρόδος, Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Δωδεκανήσου, 1997).
Βλ. τοὺς ἀρ. 76, 113, 219 καὶ 264.
390. La Contribution des Grecs à la Copie, l'Édition, la Traduction et l'Étude des Textes Hippocratiques après la Chute de Constantinople (1453), [*Τιμητικὸς τόμος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Γρηγορίου Σκαλκέα*], Ἀθήνα 1997, σσ. 12-18.
Ἀναδημοσίευση, μὲ ἐλάχιστες ἀλλαγές, τοῦ ἀρ. 292.
391. Προλεγόμενα. Στὸ βιβλίο: Κώστα Ἐμμ. Παδουβᾶ, *Κρήτη 1897-1913. Πολυεθνικὲς Ἐνοπλες Δυνάμεις. Κατοχὴ - Αὐτονομία - Ἐνωσιὴ μὲ τὴν Ἑλλάδα*. Μὲ πρόλογο Μ. Ι. Μανούσακα, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Ἀθήνα 1997, σσ. 15-16.
392. [Παρουσίαση]. Στὸ βιβλίο: Μανόλης Χατζηδάκης - Ἰωάννα Μπίθα, *Εὐρετήριο Βυζαντινῶν Τοιχογραφιῶν Ἑλλάδος*, ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ ἀκα-

δημαϊκοῦ Μανόλη Χατζηδάκη, *Κύθηρα, Ἀθήνα, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Κέντρο Ἑρευνας τῆς Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Τέχνης*, 1997, σ. 9.

393. Προσφώνηση τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἀκαδ. Μανούσου Μανούσακα. Στὸν τόμο: *Οἱ ἐπιστῆμες στὸν ἑλληνικὸ χῶρο*, Ἀθήνα, Κέντρο Νεοελληνικῶν Ἑρευνῶν Ε.Ι.Ε.- Τροχαλία, 1997, σσ. 19-20.

1998

394. *Cultura e letteratura greca nella Creta veneziana, Venezia e Creta. Atti del Convegno Internazionale di Studi. Iraklion - Chanià, 30 settembre - 5 ottobre 1997*, a cura di Gherardo Ortalli, Venezia, Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti, 1998, σσ. 443-458. (Ἀνάτυπο: Venezia, Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti, [1998]). Βλ. τοὺς ἀρ. 70, 71 καὶ 150.

395. *Τὰ Ἑλληνικὰ Ἀρχέτυπα ποὺ ἐκδόθηκαν στὴ Φλωρεντία (π.1475-1500)*, Βιογραφικὰ σημειώματα τῶν Ἑλλήνων λογίων, Μανούσος Μανούσακας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Παρουσίαση - Εἰσαγωγή, Σχόλια τῶν ἐκδόσεων καὶ ἐπιμέλεια τοῦ Καταλόγου, Κωνσταντῖνος Σπ. Σταΐκος, Ἀθήνα, Ὑπουργεῖο Ἑξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδας, 1998 (4ο, σσ. [α'- η'] + I-IV + 68). Πρβλ. τὸν ἀρ. 397.

Στὴ σ. [β]: Ὁ Κατάλογος αὐτὸς συντάχθηκε γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὴν Ἐκθεση μὲ τὸν τίτλο *Τὰ Ἑλληνικὰ Ἀρχέτυπα ποὺ ἐκδόθηκαν στὴν Φλωρεντία (π.1475-1500)* ποὺ ὀργανώθηκε στὸ Ἰνστιτούτο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πανεπιστημίου, στὴ Φλωρεντία, μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου «Βυζάντιο καὶ Φλωρεντία» 19-21 Φεβρουαρίου 1998.

396. François Skouphos, *Ὁ Γραμματοφόρος (Le Courrier)*, Édition critique du recueil des ses lettres avec Introduction, Commentaire et Répertoires par Manoussos Manoussacas et avec la collaboration de Michel Lassithiotakis, Athènes, Académie d'Athènes - Centre des Recherches Médiévales et Néo-Helléniques, 1998 (8ο, σσ. 518). Βλ. τοὺς ἀρ. 20, 26 καὶ 142.

397. *Gli incunaboli greci pubblicati a Firenze (ci.1475-1500)*, Note Biografiche dei letterati greci, Manoussos Manoussacas Dell'Accademia di Atene. Presentazione - Introduzione. Commentarii delle edizioni. Catalogo a cura di Konstantinos Sp. Staikos, Atene, Ministero degli Affari Esteri della Repubblica Ellenica, 1998 (4ο, σσ. [α'- η'] + I-IV + 68).

Στὰ ἰταλικά ὁ ἀρ. 395.

Στὴ σ. [β]: Questo Catalogo è compilato per accompagnare la Mostra organizzata con il titolo *Gli incunaboli greci pubblicati a Firenze (ci.1475-1500)* a il'Istituto Universitario Europeo, a Firenze, in occasione del Congresso: "Bisanzio e Firenze" 19-21 febbraio 1998.

398. Ἐνας πρῶτος ἀπολογισμός. Ὁ καταληκτῆριος λόγος τοῦ προέδρου τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμποσίου κ. Μ. Ι. Μανούσακα, *Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Morosini καὶ τὸ "Regno di Morea". Μονεμβασιώτικος Ὀμιλος. Γ' Συμπόσιο Ἱστορίας καὶ Τέχνης 20-22 Ἰουλίου 1990*, Ἐπιμέλεια Χάρις Καλλιγᾶ, Ἀθήνα, Βιβλιοπωλεῖον τῆς "Ἐστίας", 1998, σσ. 11-15.
399. Προσφώνηση. Στὸν τόμο: *Διεθνὲς Συμπόσιο. Πλούσιοι καὶ φτωχοὶ στὴν κοινωνία τῆς Ἑλληνολατινικῆς Ἀνατολῆς*, ἐπιμ. Χρῦσα Α. Μαλτέζου, (Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας - ἀρ. 19), Βενετία 1998, σσ. 508-509.
400. Προσφώνηση κατὰ τὴν ἐπίσημο ὑποδοχὴ τοῦ Ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τῆς Ἀκαδημίας κ. Bertrand Bouvier, *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 73/2 (1999), 358-361.

1999

401. Εἰσαγωγή. Στὸν τόμο: *Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 1821-1832. «Αὐτὰ ἐγγράφα» Α' καὶ Β' Βουλευτικῆς Περιόδου, Τόμος Ἐνατος, Κατάλοιπα οικονομικῶν ἐγγράφων 1822, Αὐτὰ ἐγγράφα Ἰαν.- Μαΐου 1823* (Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 16), Ἀθήνα, Ἐκδοση Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, 1999, σσ. ιγ' - ιδ'.
Βλ. τοὺς ἀρ. 362, 406, 407 καὶ 408.
402. Πρόλογος στὸ βιβλίο: Χρῦσ. Τσικριτσῆ-Κατσιανάκη, *Κρητικὰ ἐπώνυμα Ἐνετικῆς προελεύσεως*, Πρόλογος Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Μ. Μανούσακα, Ἀθήνα 1999, σσ. 11-12.
403. [Πρόλογος]. Στὸ τεῦχος: *Μνήμη Μανόλη Χατζηδάκη, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 23 Φεβρουαρίου 1999, Εἰκόνες τῆς Ζακύνθου*, Ἀθήνα, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Κέντρο Ἐρευνας τῆς Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Τέχνης, 1999, σ. 7.

2000

404. *Ἀνέκδοτα στιχογραφήματα τοῦ θερησκευτικοῦ θεάτρου τοῦ 19' αἰῶνα. Ἔργα τῶν Ὀρθοδόξων Χίων κληρικῶν Μιχ. Βεστάρχη, Γρηγ. Κονταράτου, Γαβρ. Προσοπᾶ*, Ἐκδοση κριτική, με Εἰσαγωγή, Σχόλια καὶ Εὐρετήρια Μ. Ι. Μανούσακα - Β. Ποῦχγερ, Ἀθήνα, Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Κέντρον Ἐρεῦνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ, 2000 (80, σσ. 416).
Βλ. καὶ τὸν ἀρ. 319.
405. «Τοῦ Σήφη τὸ κουράδι». Ἀνέκδοτη παραλλαγὴ κρητικοῦ ριζιτικοῦ τραγουδιοῦ, *Ἐνθῆμεις Νικολάου Μ. Παναγιωτάκη*, Ἐκδοτικὴ Ἐπιτροπὴ Στέφανος Κακλαμάνης, Ἀθανάσιος Μαρκόπουλος, Γιάννης Μαυρομάτης, Ἡράκλειο, Πανεπιστημιακὲς Ἐκδόσεις Κρήτης - Βικελαία Δημοτικὴ Βι-

βλιοθήκη Ἡρακλείου, 2000, σσ. 459-463. (Ἀνάτυπο: Ἡράκλειο, Πανεπιστημιακὲς Ἐκδόσεις Κρήτης - Βικελαία Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη Ἡρακλείου, 2000).

406. Εἰσαγωγή. Στὸν τόμο: Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 1821-1832. «Λυτὰ ἔγγραφα» Α' καὶ Β' Βουλευτικῆς Περιόδου, Τόμος Πρῶτος, Λυτὰ ἔγγραφα 1824-1826 (Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 18), Ἀθήνα, Ἐκδοση Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, 2000, σσ. ιγ' - ιδ'.
- Βλ. τοὺς ἀρ. 362, 401, 407 καὶ 408.

2001

407. Εἰσαγωγή. Στὸν τόμο: Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 1821-1832. «Λυτὰ ἔγγραφα» Α' καὶ Β' Βουλευτικῆς Περιόδου, Τόμος Δεύτερος, Λυτὰ ἔγγραφα 1825 (Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 19), Ἀθήνα, Ἐκδοση Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, 2001, σσ. ιγ' - ιδ'.
- Βλ. τοὺς ἀρ. 362, 401, 406 καὶ 408.
408. Εἰσαγωγή. Στὸν τόμο: Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 1821-1832. «Λυτὰ ἔγγραφα» Α' καὶ Β' Βουλευτικῆς Περιόδου, Τόμος Τρίτος, Λυτὰ ἔγγραφα 1825-1826 (Ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας 20), Ἀθήνα, Ἐκδοση Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, 2001, σσ. ιγ' - ιδ'.
- Βλ. τοὺς ἀρ. 362, 401, 406 καὶ 407.

2004

409. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆς Σχολῆς. Τὰ κατὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Σχολῆς Μανολάκη τοῦ Καστοριανοῦ ἐπὶ τῇ βάσει καὶ νέων ἀνεκδότων πηγῶν, Δελτίο Ἑταιρείας Μελέτης τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς 1 (2004), 709-726.
- Ἀναδημοσίευση τοῦ ἀρ. 41.

